UCHWAŁA NR XVI/112/25

RADY MIEJSKIEJ WE WŁOSZCZOWIE

z dnia 29 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Włoszczowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Grzegorz Dudkiewicz

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), rewitalizacja stanowi „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji".

Ustanowienie przez Radę Miejską we Włoszczowie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa (Uchwała nr XII/89/25 z dnia 30 stycznia 2025 roku) umożliwiło przystąpienie do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 (Uchwała Nr XIII/92/25 z dnia 26 lutego 2025 roku).

Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy o rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa sporządzony został Gminny Program Rewitalizacji. Dokument został opracowany zgodnie z założeniami ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), w oparciu o art. 36 ust. 8 stawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.) (ustawa wdrożeniowa), a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „innych instrumentów terytorialnych" (dalej: IIT) zawartych w rozdziale 8.3. Umowy Partnerstwa. Ponadto niniejszy dokument opracowany został zgodnie z wymogami art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 stanowi spójny dokument strategiczny, który ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy, poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Dokument będzie stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy wymagającym szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwi efektywne pozyskiwanie dofinansowania projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej na lata 2021–2027. Zaplanowane do realizacji projekty w ramach ww. dokumentu przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, poprawy warunków bytowych najbardziej potrzebujących mieszkańców, ochrony środowiska naturalnego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców.

W związku z powyższym, podjęcie uchwały uważa się za uzasadnione.

Załącznik do Uchwały Nr XVI/112/25
Rady Miejskiej we Włoszczowie
z dnia 29 maja 2025r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030

Maj 2025

Opracowano przy współpracy
Urzędu Gminy Włoszczowa,
Komitetu Rewitalizacji,
mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji
z firmą *InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.*

Spis treści

Wstęp ... 5
I. Część wprowadzająca ... 8
1. Metodologia prac nad dokumentem ... 8
II. Część diagnostyczno-analityczna ... 10
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 10
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 15
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych ... 19
3.1. Sfera społeczna ... 20
3.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna ... 28
3.3. Sfera techniczna ... 29
3.4. Sfera gospodarcza ... 33
3.5. Sfera środowiskowa ... 34
3.6. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy ... 39
III. Część programowa ... 45
1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji ... 45
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ... 45
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań ... 46
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2024–2030 ... 49
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć ... 49
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć ... 62
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 67
3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi ... 75
4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.. 77
IV. Część wdrożeniowa ... 80
1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji ... 80
1.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z jego kosztami ... 80
1.2. Harmonogram realizacji programu ... 83
1.3. Promocja dokumentu ... 84
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu ... 85
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości ... 85

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu 90
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji 91
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje 97
5. Specjalna Strefa Rewitalizacji 98
6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie 98
6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej 98
6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego .. 99
Spis map 100
Spis schematów 100
Spis tabel 100
Spis wykresów 101

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gmin w sferze społecznej oraz technicznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikająca z nich skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Rewitalizacja to proces, a nie pojedyncze działanie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), *rewitalizacja* stanowi: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji".

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *gminny program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie zakładanych efektów.

Objęcie części obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*, w oparciu o art. 36 ust. 8 *Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.) (ustawa wdrożeniowa), a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „innych instrumentów terytorialnych" (dalej: IIT) zawartych w rozdziale 8.3. Umowy Partnerstwa[1]. Ponadto niniejszy dokument opracowany

[1] *Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, czerwiec 2022.

został zgodnie z wymogami art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060[2] (dalej: rozporządzenie ogólne).

Zgodnie z Umową Partnerstwa rewitalizacja jest szczególnym obszarem i będzie wdrażana w pojedynczych gminach, wyłącznie jako IIT, na podstawie gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję IIT. Zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego strategie IIT, w tym GPR, powinny zawierać elementy takie jak:

- *obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia* – w tym przypadku obszar rewitalizacji Gminy Włoszczowa;
- *analiza potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych* – na potrzeby niniejszego GPR opracowano *Diagnozę na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa*, która zawiera analizę problemów, potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów gminy, w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. W GPR dokonano pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w tym określono występujące na nim najistotniejsze problemy i ich przyczyny oraz potrzeby interesariuszy i potencjał rozwojowy, w tym jego znaczenie dla całej gminy;
- *opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru* – w GPR wskazano projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające o charakterze zintegrowanym, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów. Wszystkie zaplanowane działania mają na celu zniwelowanie zdiagnozowanych problemów i zaspokojenie potrzeb interesariuszy rewitalizacji poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów obszaru. Projekty obejmują różne sektory i kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy itd.);
- *opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji* – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu GPR, a także określono system jego realizacji, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji GPR. Projekty realizowane będą w partnerstwie przez różne podmioty, a nie jedynie przez wspólnotę samorządową.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez

[2] *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej* (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159).

wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Włoszczowa, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został tutaj również przebieg procesu opiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowała przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*, a mianowicie:

I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa* – obejmowało następujące etapy:
   1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa oraz dla miasta w podziale na trzy obszary) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zarówno z Urzędu Gminy Włoszczowa jak i instytucji zewnętrznych;
   2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
   3) przeprowadzenie w dniach 16.12.2024–20.01.2025 r. konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa wraz z opracowaną diagnozą gminy oraz mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów;
   4) przedstawienie Radzie Miejskiej we Włoszczowie przez Burmistrza, wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice;
   5) podjęcie na sesji przez Radę Miejską we Włoszczowie *Uchwały Nr XII/89/25 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 30 stycznia 2025 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa*;
   6) przekazanie ww. uchwały oraz jej opublikowanie w dniu 30.01.2025 roku wraz z załącznikami, tj. mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego jako poz. 447.

II. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:

1) podjęcie na sesji przez Radę Miejską we Włoszczowie *Uchwały Nr XIII/92/25 z dnia 26 lutego 2025 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* (po ponad 14 dniach niezbędnych na uprawomocnienie się uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa, która jest aktem prawa miejscowego);
2) ogłoszenie w dniu 26.02.2025 roku o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy (wloszczowa.pl), na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (wloszczowa.eobip.pl), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Włoszczowa) oraz przez obwieszczenie w prasie;
3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu" bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, w tym dwóch ankiet, naboru fiszek projektowych oraz spotkania warsztatowego;
4) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji założeń projektu 1.0 dokumentu z Komitetem Rewitalizacji;
5) opracowanie i przeprowadzenie w dniach 31.03–05.05.2025 r. zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu;
6) wystąpienie w dniu 31.03.2025 r. o zaopiniowanie projektu GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii w ciągu 21 dni – terminu ustalonego przez Burmistrza Gminy Włoszczowa zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;
7) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
8) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Miejską we Włoszczowie.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 części IV niniejszego dokumentu pn. *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji.*

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego, przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa.* Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja* to: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych", dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako: stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy[3].

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Włoszczowa podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób

[3] *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, Warszawa 2016, s. 6–7.

odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym (sołectwa oraz dla miasta w podziale na trzy obszary). Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

W przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Włoszczowa z podziałem na jednostki strukturalne.

Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 32 wskaźniki (tabela 1) ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy Włoszczowa, Ośrodka Pomocy Społecznej we Włoszczowie oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie, a także ogólnodostępne dane z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały. Dodatkowym narzędziem służącym pozyskaniu informacji na potrzeby diagnozy była wizja lokalna ekspertów zewnętrznych z pracownikami Urzędu Gminy Włoszczowa, która miała na celu m.in. zdiagnozowanie problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Włoszczowa w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Gminy Włoszczowa
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	
		5.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	
		6.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-	

	Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie	7.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	%	
		8.	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	%	
	Skala problemów społecznych	9.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie
		10.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		11.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		12.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		13.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		14.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		15.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 1000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		16.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta" na 10 tys. mieszkańców	szt.	
	Poziom edukacji i wychowania przedszkolnego	17.	Średnie % wyniki z egzaminów ósmoklasisty	%	Urząd Gminy Włoszczowa
	Stan bezpieczeństwa	18.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję (dane dla gminy)	%	Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie
		19.	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (dane dla gminy)	szt.	
	Udział w życiu publicznym	20.	Frekwencja w wyborach parlamentarnych (X 2019)	%	Państwowa Komisja Wyborcza
GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	21.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Urząd Statystyczny w Kielcach
		22.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	
	Sytuacja gospodarcza	23.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	

		24.	Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	25.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 10 tys. mieszkańców	km^2	Urząd Gminy Włoszczowa
	Zagospodarowanie przestrzenne	26.	Położenie na obszarach objętych Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego	TAK/NIE	
TECHNICZNA	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	27.	Mieszkania nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	
	Stan zabytków	28.	Udział zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków będących w stanie degradacji technicznej w liczbie tych zabytków ogółem	%	
ŚRODOWISKOWA	Odpady niebezpieczne	29.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest	tona	
		30.	Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca	tona	
	Formy ochrony przyrody	31.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody	TAK/ NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
	Tereny zalewowe	32.	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/ NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Źródło: Opracowanie własne

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została natomiast przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to: „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację".

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Włoszczowa, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa

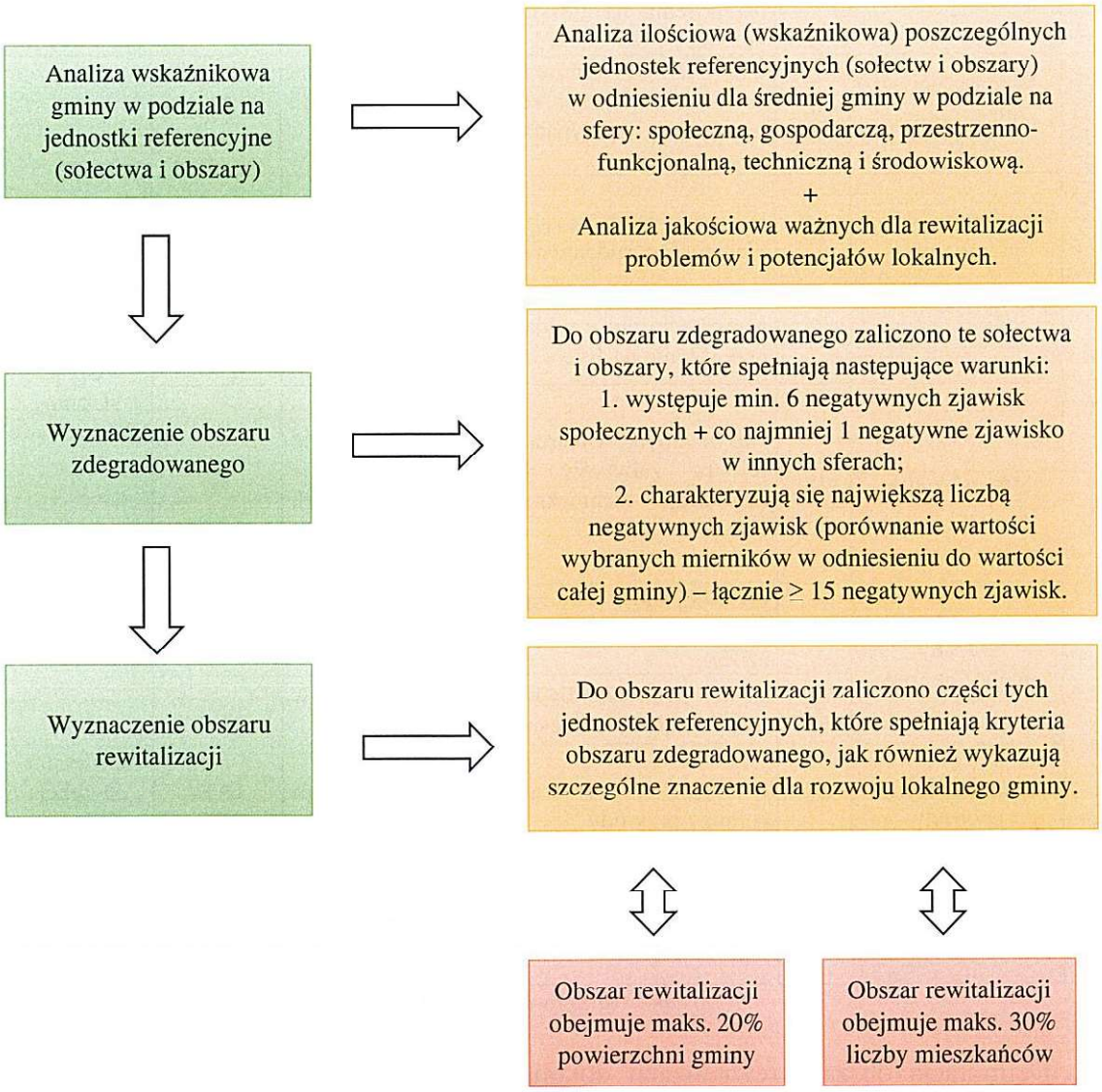

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych – w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że: „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych".

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 15. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Włoszczowa obejmuje: Obszar I Miasta (18), sołectwo Bebelno – Kolonia (18), Obszar II Miasta (17) oraz sołectwa Silpia Duża (17) i Ludwinów (15).

Wskazany obszar zajmuje 49,02 km^2, co stanowi 19,25% powierzchni gminy i jest zamieszkany przez 10 218 osób, tj. 55,0% ogółu mieszkańców gminy (dane na koniec 2023 roku).

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkany przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji „może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic".

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji będący częścią obszarów I i II Miasta Włoszczowa. Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 5,13 km^2 (2,01% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkany przez 5 493 mieszkańców (29,57% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (dane za 2023 r.).

Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż ma on istotne znaczenie dla rozwoju gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych

zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie 1, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa zaprezentowano na mapie 2. Do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Włoszczowa na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących w zasobach centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Włoszczowa

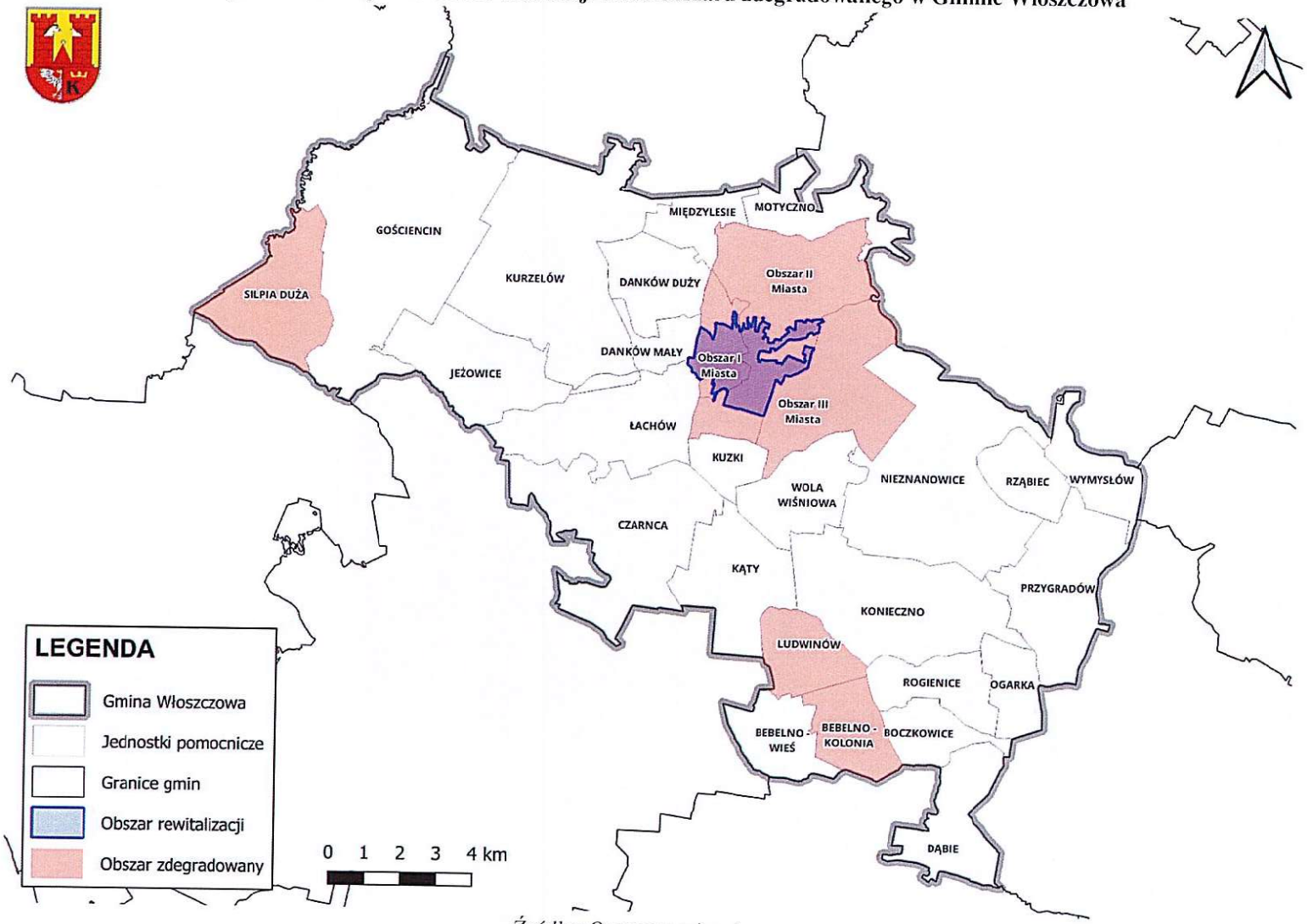

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa

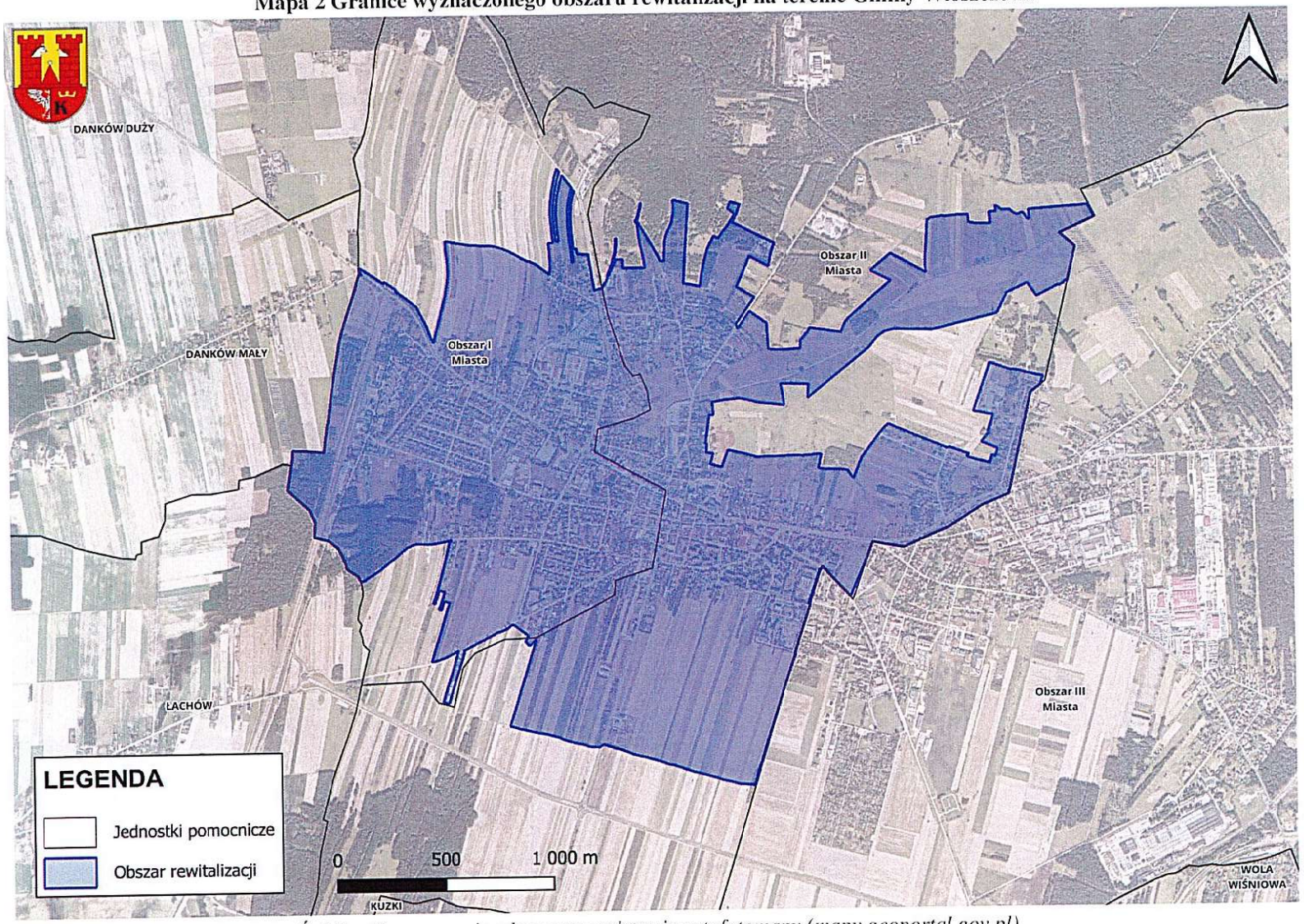

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ortofotomapy (mapy.geoportal.gov.pl)

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest: „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru".

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliło na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji to zamieszkane tereny Miasta Włoszczowa w Obszarze I i Obszarze II, które pełnią istotne funkcje społeczno-gospodarcze. Na obszarze rewitalizacji znajdują się takie obiekty, jak: Urząd Gminy i Starostwo Powiatowe, Oddział Zamiejscowy Przedszkola Samorządowego nr 3, Niepubliczne Przedszkole „Zaczarowany Ogród", Niepubliczne Przedszkole „Patyczek i Kamyczek", Zespół Placówek Oświatowych nr

1, Zespół Szkół Nr 2 im. Hetmana Stefana Czarnieckiego, Ośrodek Kształcenia Zawodowego ZDZ, I Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego, Biblioteka Publiczna i Dom Kultury, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej i Komenda Powiatowa Policji, Stacja Opieki prowadzona przez Caritas Diecezji Kieleckiej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nowe Życie Szpital Powiatowy, a także zabytki: cmentarz żydowski nowy, kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP, kaplica pw. Wszystkich Świętych. Obszar cechuje również rozwijająca się strefa handlowo-usługowa, stanowiąca o jego potencjale. Dodatkowo na obszarze rewitalizacji działa wiele stowarzyszeń.

3.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.

W związku z tym wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji, stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, udziału w życiu publicznym oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

a. Opis ludności

Według danych Urzędu Gminy Włoszczowa stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na koniec 2023 roku (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 5 493 mieszkańców, tj. 29,57% ludności ogółem gminy.

Procesy demograficzne na obszarach jednostek samorządów terytorialnych związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje (wewnętrzne i zewnętrzne) wpływają zarówno na liczbę ludności, jak również na jej strukturę wiekową. Biorąc pod uwagę liczbę ludności ogółem wyznaczonego obszaru rewitalizacji – w latach 2019–2023 zaobserwowano spadek o 4,1%, jednak jest to sytuacja korzystniejsza w porównaniu do sytuacji ludnościowej w całej Gminie Włoszczowa, w której w analizowanych latach odnotowano spadek ludności o 4,6% (tabela 2).

Tabela 2 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w porównaniu do liczby ludności Gminy Włoszczowa w latach 2019–2023

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem				
	2019	2020	2021	2022	2023
Obszar rewitalizacji	**5 726**	**5 645**	**5 595**	**5 549**	**5 493**
Gmina Włoszczowa	19 482	19 297	19 151	18 993	18 578

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Włoszczowa

Analiza udziału ludności obszaru rewitalizacji ogółem według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności całej gminy w 2023 r. również wskazuje na negatywne zjawisko (wykres 1), szczególnie jeśli chodzi o liczbę osób w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik dla obszaru rewitalizacji jest o 3,1 pp. wyższy od wskaźnika dla całej gminy, z kolei wskaźnik dotyczący liczby osób w wieku produkcyjnym dla obszaru rewitalizacji jest niższy od wskaźnika dla gminy o 1,9 pp. Najmniejsza różnica występuje w przypadku wskaźnika odnoszącego się do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – wskaźnik dla obszaru

rewitalizacji jest niższy od wskaźnika dla gminy o 1,3pp. Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, iż na obszarze rewitalizacji mieszka więcej osób w wieku poprodukcyjnym i rodzi się mniej dzieci niż w całej gminie.

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i ogółem w Gminie Włoszczowa

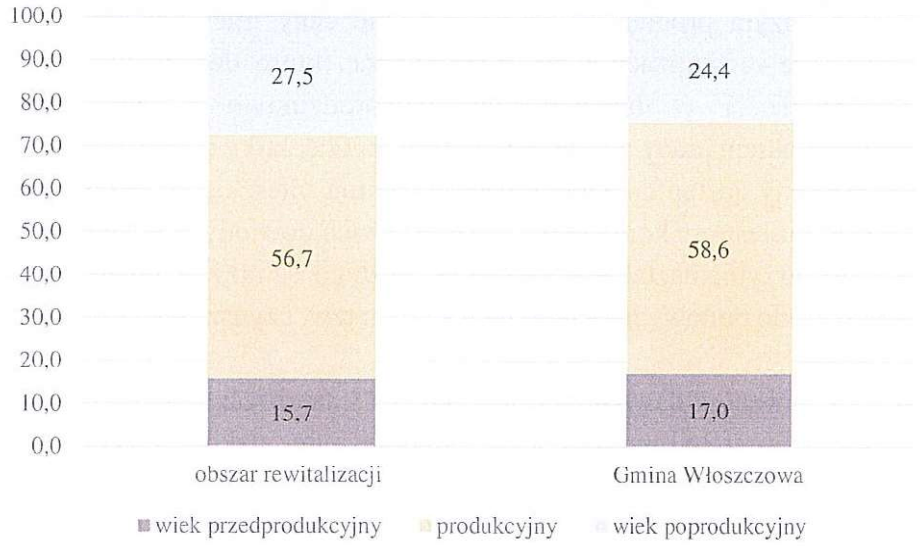

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Włoszczowa

Sytuację demograficzną na obszarze obrazuje wskaźnik przyrostu naturalnego, który jest ujemny, a wartość dla obszaru rewitalizacji przedstawia się mniej korzystnie niż średnia dla gminy. Również wskaźnik saldo migracji przyjmuje wartość ujemną, a jego wartość na obszarze rewitalizacji jest znacznie niższa od średniej wartości dla gminy (wykres 2).

Wykres 2 Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i ogółem w Gminie Włoszczowa

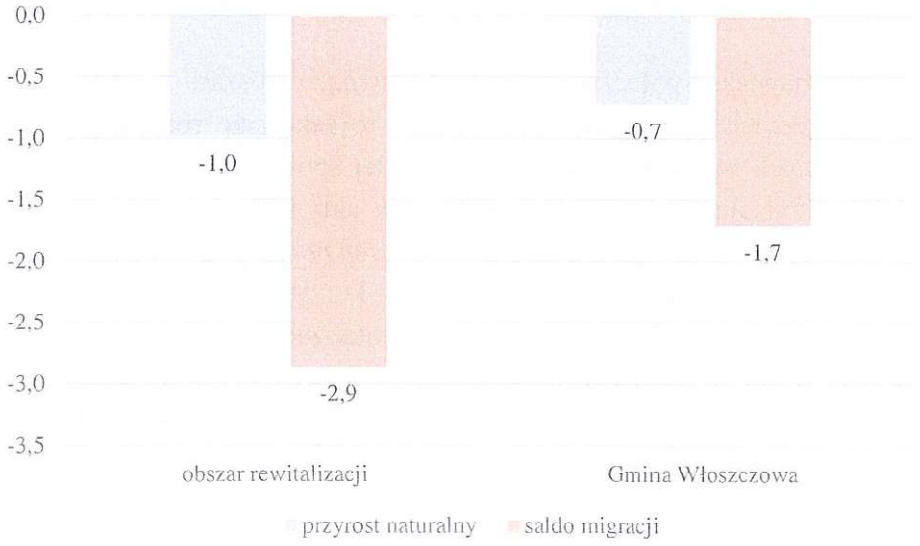

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Włoszczowa

Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w latach 2017–2023 spadała, a powyższy wykres wskazuje na przyczynę – ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny, ponadto obydwa wskaźniki wypadają gorzej niż średnie wartości dla gminy. Stan taki niekoniecznie wynika z niższej atrakcyjności osiedleńczej, a raczej z braku dostępnych działek do zakupu. Problem ten dotyka również samorządu w kontekście możliwości inwestycji na tym obszarze. Ponadto dużym problemem są też wysokie ceny mieszkań do zakupy oraz na wynajem na obszarze rewitalizacji i we Włoszczowic, które dorównują cenom wynajmu i zakupu nieruchomości w budownictwie wielorodzinnym w większych miastach z atrakcyjniejszym rynkiem pracy. Szczególnie osoby młode, które dopiero wkraczają na rynek pracy mają ograniczony dostęp do zakupu bądź wynajmu mieszkania. Osoby takie nie mogę również skorzystać z mieszkań komunalnych ponieważ ich dochody oraz sytuacja życiowa nie kwalifikują ich do otrzymania takiego wsparcia. Dlatego samorząd powinien podejmować działania zmierzające do budowy mieszkań na wynajem tzw. czynszowych z opcją ich wykupu na własność.

Reasumując – według danych GUS w roku 2023 na obszarze rewitalizacji udział osób w wieku poprodukcyjnym był wysoki przy jednoczesnym niskim udziale osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, co oznacza malejącą ilość osób zdolnych do pracy, a także stanowi wyzwanie dla samorządu w kontekście dostosowania infrastruktury i usług publicznych do potrzeb osób starszych. Pomimo, iż przyrost naturalny na obszarze jest ujemny, samorząd powinien podjąć działania w celu zapewnienia wysokiej jakości wszelkich usług publicznych kierowanych do rodzin z dziećmi, co może wpłynąć na poprawę wizerunku Miasta Włoszczowa jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania. Potencjałem obszaru jest istniejąca baza: Samorządowe Przedszkole nr 1, Niepubliczne Przedszkole „Zaczarowany Ogród" oraz Niepubliczne Przedszkole „Patyczek i Kamyczek", która umożliwia rodzicom aktywność zawodową i społeczną.

b. Opieka społeczna

Sytuację społeczną obszaru obrazują również wskaźniki dotyczące osób korzystających z pomocy społecznej.

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz obszaru z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Zarówno wskaźnik *ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób* jak i wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w 2023 r. dla obszaru rewitalizacji wypadały mniej korzystnie niż średnia dla gminy. W tabeli 3 przedstawiono najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji w 2023. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy była: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie.

Ze względu na szeroką skalę oddziaływania negatywnych zjawisk, problemy społeczne mogą powodować ograniczenia w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu w życiu społecznym, paraliżować aktywność społeczną i zawodową, a co za tym idzie – prowadzić do marginalizacji społecznej mieszkańców, powodując zanikanie więzi społecznych, brak integracji międzyludzkiej, w tym integracji międzypokoleniowej czy zubożenie. Zaplanowanie

działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu przeciwdziałanie przyszłym patologiom społecznym, związanym z ubóstwem i bezrobociem. Szczególnie istotne są przedsięwzięcia mobilizujące mieszkańców do aktywności zawodowej i ograniczające ich uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 3 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na obszarze rewitalizacji i średnio w Gminie Włoszczowa w 2023 roku

	wskaźnik w przeliczeniu na 100 osób	
	obszar rewitalizacji	średnia dla gminy
z powodu ubóstwa	0,5	0,4
z powodu bezrobocia	6,4	4,3
z powodu niepełnosprawności	8,2	5,8
z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	7,1	4,8
z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	0,4	0,3
z powodu przemocy w rodzinie	0,4	0,3
z powodu alkoholizmu	2,0	1,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej we Włoszczowie

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2023 r. ustalone zostało na 901 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 774 zł dla osoby w rodzinie[4]. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień. Należy do największych i najpoważniejszych nieszczęść ludzi – staje się poważnym problemem społecznym, kiedy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie dotykają tylko osób nią doświadczonych, ale całe społeczeństwo – zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu. Przyczynia się to do powstawania i rozszerzania się niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji społecznej ubogich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych. Ubóstwo może mieć związek z długotrwałym bezrobociem, ale także wskazuje na brak kapitału społecznego, w tym umiejętności odnalezienia się na rynku pracy, a co za tym idzie – uzależnienia się części mieszkańców od pomocy społecznej i wyuczonej bezradności. Długotrwała choroba oraz niepełnosprawność dezorganizują życie osoby oraz jej rodziny, a natężenie zjawiska nasila się z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność społeczną i zawodową osoby, w wyniku czego wycofuje się ona z życia społecznego. Prowadzi to do ograniczeń w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu oraz wymaga wsparcia innych osób i instytucji. Zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne są ze sobą ściśle

[4] Strona internetowa Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, ipiss.com.pl, inf. z dnia 06.02.2025 r.

powiązane, np. bezrobocie powoduje utratę środków na utrzymanie doprowadzając do ubóstwa, a jednocześnie pogłębia i nawarstwia inne problemy, takie jak wykluczenie społeczne bądź uzależnienia. W związku z tym bardzo często powodem przyznawania pomocy społecznej jest występowanie kilku przyczyn jednocześnie.

Wszystkie zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne prowadzą do degradacji społecznej obszaru, obniżenia poziomu jakości życia, „bezradności społecznej", ograniczenia prawidłowego i samodzielnego funkcjonowania w życiu społecznym, roszczeniowości, pogłębiających się patologii oraz uzależnień, co również wpływa na poziom bezpieczeństwa mieszkańców zamieszkujących ten obszar.

W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji, służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

Występowanie skupisk osób wykluczonych i problemów społecznych przyczynia się niejednokrotnie do powstawania innych problemów na obszarze, takich jak częste akty wandalizmu i przemocy. Powoduje to znaczące obniżenie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przeciwdziałanie tym aktom wymaga stworzenia spójnego systemu monitoringu i oświetlenia ogólnodostępnych miejsc publicznych. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Policji. Warto wspomnieć, że na bezpieczeństwo publiczne składają się także czynniki inne niż tylko stwierdzone przestępstwa. Na obszarze występuje problem dróg będących w złym stanie technicznym i braków w infrastrukturze dla pieszych (chodniki). Bezpieczeństwo publiczne to także ochrona przeciwpożarowa – na obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Włoszczowie.

c. Edukacja

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

W roku 2023 Gmina Włoszczowa była organem prowadzącym dla 6 szkół podstawowych, w tym jednej na obszarze rewitalizacji: Szkoły Podstawowej nr 1 im. Józefa Piłsudskiego we Włoszczowie działającej w Zespole Placówek Oświatowych nr 1. Ponadto na terenie gminy działa jedna szkoła podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Edukacji w Bebelnie „Nasze dzieci w naszej szkole", zlokalizowana w Bebelnie. Zgodnie z zapisami ustawy o systemie oświaty, aby uczeń ukończył szkołę podstawową musi przystąpić do tzw. egzaminu ósmoklasisty. W tabeli 4 przedstawiono wyniki egzaminów z poszczególnych przedmiotów w podziale na szkoły oraz średnią dla gminy (wyniki uczniów ze szkoły z obszaru rewitalizacji zostały wyróżnione poprzez pogrubienie tekstu), zaś na wykresie 3 zestawiono średnie wyniki uczniów szkół z terenu gminy z wynikami dla powiatu, województwa i kraju.

Tabela 4 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Włoszczowa w 2023 roku

Lokalizacja placówki	j. polski	j. angielski	matematyka
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Piłsudskiego we Włoszczowie	**63**	**69**	**56**
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Partyzantów Ziemi Włoszczowskiej we Włoszczowie	64	68	63
Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Koniecznie	62	55	38
Szkoła Podstawowa im. Wincentego Przybyszewskiego w Bebelnie	76	64	59
Szkoła Podstawowa im. Jana Brożka w Kurzelowie	62	52	37
Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Czarncy	69	76	60
Średnia dla Gminy Włoszczowa Miasto	63	68	59
Średnia dla Gminy Włoszczowa obszar wiejski	65	57	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Wykres 3 Średnie % wyniki z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, j. polskiego i j. angielskiego w Gminie Włoszczowa, powiecie włoszczowskim, województwie świętokrzyskim i kraju w 2023 r.

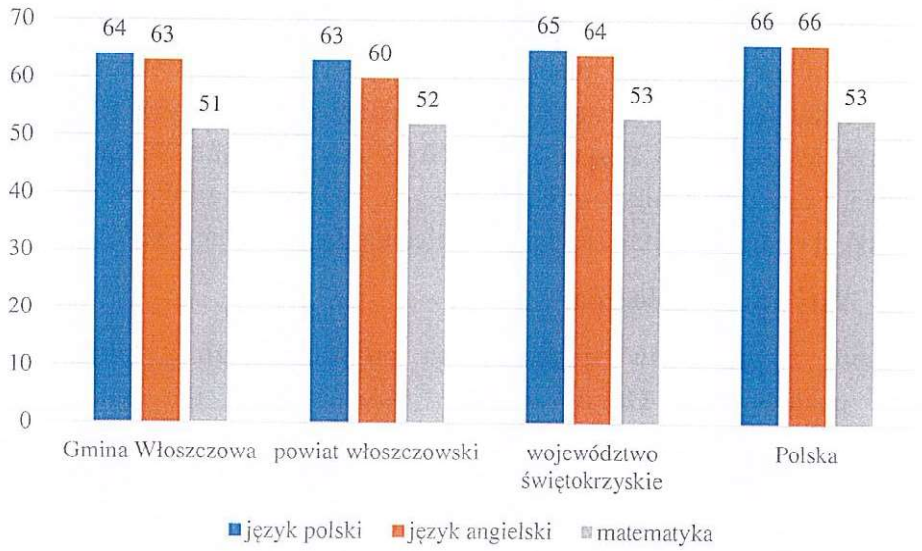

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Przedstawione powyżej dane wskazują, iż najlepszy wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego osiągnęli uczniowie z SP w Bebelnie, z języka angielskiego uczniowie SP w Czarncy, zaś z matematyki uczniowie SP nr 2 we Włoszczowie. Uczniowie szkoły zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji najlepsze wyniki osiągnęli z egzaminu z języka angielskiego (był to drugi najlepszy wynik w gminie), z kolei z matematyki oraz języka polskiego osiągnęli wynik wyższy od uczniów z dwóch szkół z terenu gminy. W porównaniu do średnich wyników dla powiatu, województwa i kraju – wyniki uczniów z obszaru rewitalizacji z języka angielskiego i matematyki były wyższe. Oceny jakości kształcenia oraz poziomu nauczania nie dokonuje się jedynie na podstawie średnich wyników uzyskanych przez uczniów. Na ocenę składa się wiele innych czynników, jednak rozkład wartości przedstawiony na wykresie 3 może świadczyć o potrzebie podjęcia działań wspierających kształcenie młodych ludzi na terenie całej gminy (w tym na obszarze rewitalizacji). Istotne jest zapewnienie uczniom

warunków do rozwoju pasji i umiejętności już na etapie szkolnym oraz rozbudowanie oferty zajęć dodatkowych.

Na terenie Gminy Włoszczowa funkcjonuje 6 przedszkoli, w tym dwa samodzielne przedszkola zlokalizowane są we Włoszczowie (jedno na obszarze rewitalizacji działające jako oddział Przedszkola Samorządowego nr 3), a jedno z oddziałami integracyjnymi, kolejne trzy placówki działają przy Zespołach Szkół Oświatowych w Łachowie, Koniecznie oraz Kurzelowie, natomiast jedno przy szkole podstawowej w Bebelnie (placówka prowadzona przez Stowarzyszenie). Również w Szkołach Podstawowych w Koniecznie (1 oddział), Włoszczowie (2 oddziały) oraz Czarncy (1 oddział) prowadzone są oddziały przedszkolne. Ponadto w gminie działają również 4 niepubliczne przedszkola: w Woli Wiśniowej i Włoszczowie (2 placówki zlokalizowane na obszarze rewitalizacji). W przypadku konieczności uczęszczania dzieci do przedszkoli na terenie innych, ościennych gmin, Gmina Włoszczowa finansuje taki pobyt. Należy wspierać rodziców w zakresie wychowania przedszkolnego. Istotne jest również, aby na obszarze zapewniona była opieka nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy obecnie funkcjonuje jeden Samorządowy Żłobek, świadczący opiekę dla dzieci do lat 3, w godz. 6.30–16.30, dysponujący 23 miejscami, jednak niezbędne jest stworzenie większej ilości miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce), które wspierałyby powrót na rynek pracy osób chcących podjąć zatrudnienie. Na obszarze rewitalizacji działają również szkoły ponadpodstawowe, dla których organem prowadzącym jest Powiat Włoszczowski: Zespół Szkół Nr 2 im. Hetmana Stefana Czarnieckiego we Włoszczowie, I Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego we Włoszczowie oraz jedna szkoła niepubliczna Ośrodek Kształcenia Zawodowego ZDZ.

d. Aktywność społeczna

Jednym z przejawów społeczeństwa obywatelskiego i lokalnej aktywności są organizacje pozarządowe. Odgrywają one znaczącą rolę nie tylko w nawiązywaniu i umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmacnianiu lokalnych władz, ale również zwiększają możliwości rozwoju postawy obywatelskiej. Na obszarze rewitalizacji funkcjonują między także stowarzyszenia i organizacje.

Dużym problemem w zakresie funkcjonowania i aktywności organizacji pozarządowych są trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Potencjał istniejących organizacji pozarządowych nie jest wystarczająco wykorzystany. Pozyskiwanie środków na bieżące potrzeby zawsze było największym wyzwaniem dla organizacji pozarządowych, a w dobie pandemii zostało pogłębione. Członkowie organizacji wskazują jako problem biurokrację administracji publicznej, a także często problemy w wypełnieniu dokumentacji konkursowej w przypadku funduszy unijnych.

e. Wnioski wynikające z analizy sfery społecznej

Bardzo ważne, aby samorząd gminny wpierał społeczną, edukacyjną i charytatywną aktywność środowisk lokalnych obszaru rewitalizacji oraz działania organizacji, instytucji lokalnych i mieszkańców obszaru w zakresie kultury, edukacji, przedsiębiorczości, pomocy społecznej i ochrony środowiska. Aby budować społeczeństwo obywatelskie, pobudzać oddolne inicjatywy w sferze kultury, aktywności fizycznej i turystyki oraz zwiększać aktywność społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji, należy wykorzystywać odpowiednie narzędzia, w tym budujące zaufanie między mieszkańcami a samorządowcami oraz zapewniać odpowiednią infrastrukturę, możliwą do wykorzystania w tych celach.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się takie miejsca i obiekty, jak m.in.: oddział Samorządowego Przedszkola nr 3, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Piłsudskiego, Biblioteka Publiczna, Urząd Gminy, Szpital Powiatowy, a także cmentarz żydowski nowy, kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP, kaplica pw. Wszystkich Świętych na cmentarzu oraz liczne obiekty handlowe i usługowe.

Część obiektów wymaga przebudowy i modernizacji w celu poprawy ich funkcjonalności i estetyki, a także doposażenia oraz przystosowania do pełnienia nowych funkcji, zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i cieplnej, a tym samym ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się Biblioteka Publiczna oraz Dom Kultury, które są miejscem wydarzeń kulturalnych oraz pełnią funkcje społeczne, jednak mieszkańcy zwracali uwagę, iż istotnym problemem jest niewystarczająca oferta różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, warsztatów, zajęć artystycznych i rekreacyjnych skierowanych do różnych grup wiekowych. Ponadto wskazywano potrzebę udostępniania zbiorów bibliotecznych w godzinach popołudniowych i wieczornych, a także w weekendy. Zwracano również uwagę na potrzebę zwiększenia działań integrujących lokalną społeczność, szczególnie młodzieży z seniorami, a także podejmowanie działań na rzecz stworzenia społeczeństwa obywatelskiego.

Zdiagnozowano potrzebę tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, ponieważ obecnie na obszarze rewitalizacji, a także całej gminy, nic ma wystarczającego dostępu do tego typu usług. Niezbędne jest tworzenie miejsc opieki, w celu umożliwienia rodzicom powrotu do pracy i wspierania aktywnego rozwoju zawodowego. Jest potrzeba adaptacji/modernizacji istniejących budynków do pełnienia tego typu funkcji lub budowa/przebudowa nowych obiektów.

Kolejnym zdiagnozowanym problemem jest niewystarczająca jakość świadczonych usług zdrowotnych, w związku z tym istnieje potrzeba zwiększenia liczby podejmowanych działań w tym zakresie, w tym poprawa jakości usług zdrowotnych świadczonych przez Szpital Powiatowy zlokalizowany na obszarze rewitalizacji.

Wszystkie budynki i obiekty użyteczności publicznej oraz przestrzenie ogólnodostępne powinny być dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób ze szczególnymi potrzebami. W przeciwnym wypadku dochodzi do wykluczenia społecznego tej grupy mieszkańców, ale też odwiedzających.

Jak wskazano już wcześniej w tabeli 3, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób na obszarze rewitalizacji jest wyższa niż średnia w gminie. Do tego należy zwrócić uwagę, że z obiektów

i przestrzeni na tym obszarze korzystają wszyscy mieszkańcy, a także goście. Konieczne jest więc przeprowadzenie działań niwelujących bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych, ale także zwiększających dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną zarówno dla osób niepełnosprawnych, jak i innych osób ze szczególnymi potrzebami.

Biorąc pod uwagę zarówno problem związany z migracją osób młodych, a także inne problemy społeczne należy dążyć do podjęcia działań zmierzających do budowy mieszkań na wynajem tzw. czynszowych z opcją ich wykupu na własność.

Obszar rewitalizacji jest zróżnicowany pod względem dostępności do różnego rodzaju usług, co w połączeniu ze znaczeniem obszaru dla rozwoju całej gminy powoduje gromadzenie się konfliktów rozwojowych i wielu sprzeczności, które prowadzą do degradacji technicznej oraz kryzysu społeczno-gospodarczego. Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

3.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej analizowane wskaźniki nie wykazały problemów ani na terenie Miasta Włoszczowa, ani na obszarze rewitalizacji, jednak mieszkańcy podczas warsztatów zgłaszali m.in. potrzebę zwiększenia powierzchni służących rekreacji i integracji, a także potrzebę ich modernizacji i podniesienia jakości. Wskaźnik *powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 10 tys. mieszkańców* dla obszaru rewitalizacji wynosi 0,47 km^2, zaś dla całej gminy wynosi 0,04 km^2, dlatego należy podejmować działania, które pozwolą na zwiększenie tych terenów na obszarze całej gminy. Infrastruktura rekreacyjna na potrzeby mieszkańców to element, który już jest dużym potencjałem gminy i wydaje się niezbędny w celu rozwijania funkcji mieszkaniowej i zachęcania do osiedlania się na tym terenie.

Ponadto należy kontynuować działania zapewniające mieszkańcom komfort i bezpieczeństwo w sferze przestrzenno-funkcjonalnej m.in. poprzez zapewnienie dostępu do dróg asfaltowych nie tylko na obszarze rewitalizacji, ale również na terenie całej gminy. Zwiększenie długości dróg asfaltowych wiąże się również z koniecznością podjęcia działań zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców na drogach m.in. przez budowę chodników, doświetlenie ulic i przejść dla pieszych.

3.3.Sfera techniczna

Dane obrazujące sytuację obszaru rewitalizacji w sferze technicznej nie wskazały występowania żadnych problemów. Wskaźnik *mieszkania nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców* dla obszaru rewitalizacji jest powyżej średniej wartości dla gminy (59) i wynosi 75. Dane na temat ilości mieszkań oddanych do użytkowania na obszarze rewitalizacji świadczą o atrakcyjności obszaru jako miejscu zamieszkania, co stanowi istotny potencjał rozwojowy do wykorzystania w najbliższych latach. Pomimo pozytywnej wartości ww. wskaźnika problemem występującym na obszarze jest wysoka cena zakupu i wynajmu mieszkań, dlatego należy podejmować działania do zwiększenia zabudowy wielorodzinnej, oferującej mieszkańcom możliwość wynajmu tanich mieszkań której zarządcą będzie gmina.

Dużym potencjałem obszaru rewitalizacji są zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zbytków Gminy Włoszczowa przyjętej *Zarządzeniem nr 0050.67.2016 Burmistrza Gminy Włoszczowa z dnia 23 grudnia 2016 r.* Wśród nich znajdują się obiekty (tabela 5) oraz stanowiska archeologiczne AZP 85–57/23, st. Włoszczowa 20, AZP 85–56/80, st. Włoszczowa 36 (ślady osadnicze z epoki brązu, osada z wczesnego średniowiecza, osada z późnego średniowiecza oraz okresu wczesnonowożytnego, punkt osadniczy z okresu późnonowożytnego), AZP 85–56/81, st. Włoszczowa 37 (ślady osadnicze ze średniowiecza, osada z późnego średniowiecza oraz okresu wczesnonowożytnego, punkt osadniczy z okresu późnonowożytnego) oraz AZP 85–56/82, st. Włoszczowa 38 (osada z późnego średniowiecza oraz okresu wczesnonowożytnego, punkt osadniczy z okresu późnonowożytnego), a także AZP 85–57/3, st. Włoszczowa 6 (punkt osadniczy XVII–XIX w.), AZP 85–57/4, st. Włoszczowa 7 (ślad osadniczy z okresu prehistorycznego, punkt osadniczy XVIII–XIX w.), AZP 85–57/5, st. Włoszczowa 8 (punkt osadniczy XVI–XVII w.), AZP 85–57/24, st. Włoszczowa 21 (relikt murowanego dworu obronnego XVI w.).

W najbliższych latach należy podejmować działania zmierzające do poprawy estetyki i funkcjonalności poprzez adaptacje na cele społeczne i turystyczne obiektów zabytkowych, ponadto należy podejmować działania zmierzające do ochrony i zabezpieczenia wszystkich zabytkowych obiektów świadczących o dziedzictwie kulturowym gminy, nie tylko zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji ale również na terenie całej gminy.

Ponadto analiza potrzeb wykazała braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych, niską efektywność energetyczną budynków, a także zły stan techniczny oświetlenia ulicznego.

Tabela 5 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Włoszczowa zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji

Lp.	Obiekt	Adres	Nr. Rejestru zabytków
1.	Układ Urbanistyczny, XVI/XIX w.	Włoszczowa	
2.	Dom nr 15 drewn., k., XIX w.	ul. Czarnieckiego 15	
3.	Cmentarz Żydowski, 1 poł. XVIII w.	ul. Jana III Sobieskiego (ul. Ogrodowa)	
4.	Dom nr 1 mur., 2 poł.. XIX w.	ul. Kilińskiego 1	
5.	Dom nr 2 mur., 2 poł.. XIX w	ul. Kilińskiego 2	
6.	Dom nr 3 mur., k. XIX w.	ul. Kilińskiego 3	
7.	Dom nr 4 mur.. 2 poł. XIX w.	ul. Kilińskiego 4	
8.	Dom nr 24 mur., k. XIX w.	ul. Kilińskiego 24	
9.	Budynek Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Hetmana Stefana Czarnieckiego mur., l. 30 XX w.	ul. Koniecpolska 40	
10.	Leśniczówka, Ob. Dom Nr 3 drewn., 2 poł. XIX w.	ul. Konopnickiej 3 (róg z ul. Mleczarską), (dz. ewid. nr 1038/2)	
11.	Dom Nr 4 I 6 drewn., 2 poł. XIX w.	ul. Konopnickiej 4 i 6	
12.	Dom Nr 7 mur., 2 poł. XIX w.	ul. Konopnickiej 7	
13.	Dom Nr 2 mur., XIX/ XX w.	ul. Kościuszki 2 (róg z ul. Jana III Sobieskiego)	
14.	Dom Nr 8 mur., k. XIX w.	ul. Kościuszki 8 (róg z ul. Kilińskiego)	
15.	Dom Nr 10 mur., k. XIX w.	ul. Kościuszki 10 (róg z ul. Kilińskiego)	
16.	Budynek poczty mur., pocz. XX w.	ul. Kościuszki 13	
17.	**Kaplica pw. Wszystkich Św. w zespole cmentarza par. mur., 1786r., gruntownie restaurowana w l. 1868–1875 i 1949**	**ul. Partyzantów**	**535 A**
18.	Ogrodzenie z bramą w zespole cmentarza par. mur., 4 ćw. XIX w.	ul. Partyzantów	

19.	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w zespole cmentarza par. zał. 1596r.	ul. Partyzantów	
20.	**Kościół w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur., 3 ćw. XVII w., przebud. XIX w.**	**ul. Partyzantów 3**	**430 A**
21.	**Plebania w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur., poł. XIX w.**	**ul. Partyzantów 3**	**430 A**
22.	Ogrodzenie kościoła z bramami w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur. i mur.-żel., 4 ćw. XIX w.	ul. Partyzantów 3	
23.	Kostnica (półn.-zach. Narożnik ogrodzenia) w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur., 4 ćw. XIX w.	ul. Partyzantów 3	
24.	Poddach (przy zach. Części ogrodzenia) w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP drewn., 4 ćw. XIX w.	ul. Partyzantów 3	
25.	Pozostałości dzwonnicy (przy połud. części ogrodzenia) w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur., XVIII w.	ul. Partyzantów 3	
26.	Stróżówka przy plebanii w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur., 2 poł. XIX w.	ul. Partyzantów 3	
27.	Arkadowa brama łącząca plebanię ze stróżówką w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP mur., 2 poł. XIX w.	ul. Partyzantów 3	
28.	Cmentarz przykościelny w zespole kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP XV w.	ul. Partyzantów 3	
29.	Budynek zespołu placówek oświatowych nr 1 mur., 1924 r.	ul. Partyzantów 24	
30.	Dom 109 mur., pocz. XX w.	ul. Partyzantów 109	
31.	Dom nr 10 mur., k. XIX w.	Plac Wolności 10	
32.	Dom nr 11 mur., k. XIX w.	Plac Wolności 11	
33.	Dom nr 19 mur., k. XIX w.	Plac Wolności 19	
34.	Dom nr 20 mur., k. XIX w.	Plac Wolności 20	
35.	Dom nr 23 i 24 mur., k. XIX w.	Plac Wolności 23 i 24	
36.	Pozostałości założenia obronnego z fosą z pozostałości założenia obronnego i zespołu dworskiego (Włoszczowa Podzamcze) ziemne, pocz. XVI w.	ul. Podzamcze	
37.	Pozostałości parku z pozostałości założenia obronnego i zespołu dworskiego (Włoszczowa Podzamcze) XVIII w. przekształcony ok. XIX w. i 1 ćw. XX w.	ul. Podzamcze	

38.	Piwnice dawnego dworu z pozostałości założenia obronnego i zespołu dworskiego (Włoszczowa Podzamcze) mur. 1525-1527	ul. Podzamcze	
39.	Oficyna z pozostałości założenia obronnego i zespołu dworskiego (Włoszczowa podzamcze) mur., XVIII/XIX w., przebud.	ul. Podzamcze 15	
40.	Oficyna z pozostałości założenia mur., XVIII/XIX w., przebud.	ul. Podzamcze 22	
41.	Dom nr 1 mur., pocz. XX w.	ul. Przedborska 1 (róg z ul. Sienkiewicza)	
42.	Dom nr 1 mur.. k. XIX w.	ul. Sienkiewicza 1 (róg z Pl. Wolności)	
43.	Dom nr 4 mur., pocz. XX w.	ul. Sienkiewicza 4	
44.	Dom nr 27 mur., k. XIX w.	ul. Sienkiewicza 27	
45.	Dom nr 29 mur. k. XIX w.	ul. Sienkiewicza 29	
46.	Dom nr 8 mur., k. XIX w.	ul. Świeża 8	
47.	Dom nr 15 mur., 2 poł. XIX w.	ul. Świeża 15 (róg z ul. Jana III Sobieskiego)	
48.	Dom nr 24 mur., 2 poł. XIX w.	ul. Świeża 24	
49.	Dom nr 12 [2)] mur., k. XIX w.	ul. Wigury 12	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Ewidencji Zbytków Gminy Włoszczowa przyjętej Zarządzeniem nr 0050.67.2016 Burmistrza Gminy Włoszczowa z dnia 23 grudnia 2016 r.

3.4.Sfera gospodarcza

Na jakość życia w dużej mierze składają się także dochody mieszkańców, a dochody związane są z ilością i jakością pracy oraz odpowiednimi kwalifikacjami i ich dostosowaniem do lokalnego rynku pracy. Wysoka liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia na obszarze rewitalizacji wiąże się z niską liczbą miejsc pracy nie tylko na wskazanym obszarze, ale również w gminie. Część mieszkańców dojeżdża do pracy do innych większych ośrodków. Wskaźniki dotyczące liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów dla obszaru rewitalizacji wypadają korzystniej niż średnio dla gminy. Jednak negatywnym zjawiskiem jest fakt, iż wskaźnik dotyczący podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON w 2023 r. dla obszaru rewitalizacji był mniej korzystny w porównaniu do średniej dla Gminy Włoszczowa (wykres 4).

Wykres 4 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i w Gminie Włoszczowa

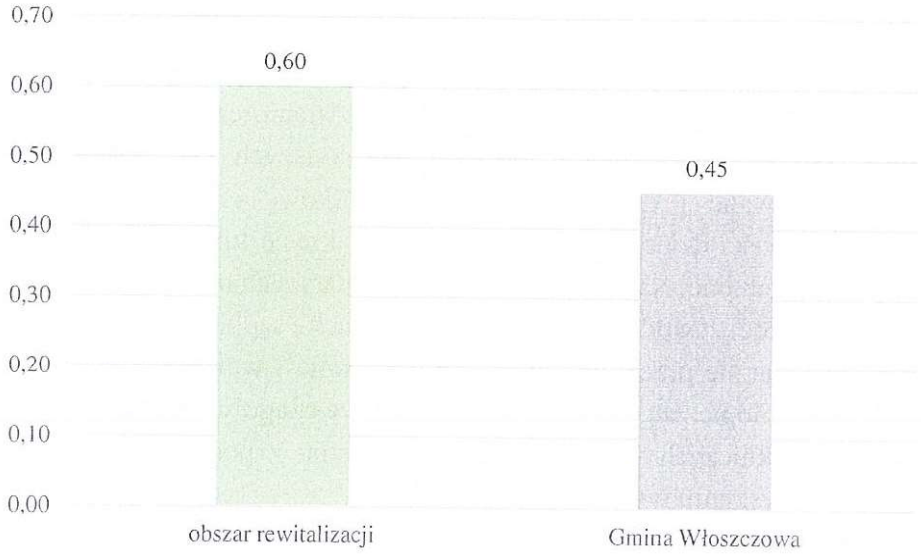

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Włoszczowa, w tym na obszarze rewitalizacji, funkcjonują głównie małe i średnie przedsiębiorstwa prywatne, a także 4 duże zakłady pracy: ZPUE S.A., Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Włoszczowa, Strunobet-Migacz Sp. z o.o. oraz Effector S.A. – zlokalizowany na obszarze rewitalizacji. Biorąc pod uwagę zasoby i potencjały jakie posiada obszar rewitalizacji, istotne jest stworzenie odpowiednich warunków, aby mieszkańcy mogli w dalszym ciągu rozwijać i wzmacniać swoją przedsiębiorczość oraz nawiązywać współpracę. Ważne jest wsparcie oraz pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców przez samorząd gminny poprzez zadania realizowane w partnerstwie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy.

Należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych, integracji oraz aktywizacji mieszkańców, wykorzystując przy tym potencjał oraz możliwości zatrudnienia i rozwoju własnej działalności. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie

miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

Do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Włoszczowa przyczynia się również jej przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski" oraz do Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania. Obydwa stowarzyszenia wpływają nie tylko na rozwój gospodarczy gminy, ale również wspierają pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz ich integrację, a także współpracę z władzami samorządowymi oraz sąsiednimi gminami. Stowarzyszenia prowadzą również nabory na dofinansowanie projektów dotyczących odnowy wsi oraz zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Przedsiębiorczość jest uważana za główny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego, a także kluczowy warunek osiągnięcia konkurencyjności gospodarki w kraju. Działania zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw powinny przyczyniać się do podnoszenia konkurencyjności gospodarki, rozumianej jako długookresowa zdolność do sprostania konkurencji zewnętrznej. Działania z zakresu szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości oraz dostępnych form wsparcia dla przedsiębiorców powinny przyczyniać się do powstawania nowych, trwałych miejsc pracy oraz pobudzać przedsiębiorców do dalszego inwestowania. Dlatego tak ważne jest, aby mieszkańcy obszaru rewitalizacji mieli wsparcie ze strony samorządu w zakresie budowania przedsiębiorczości i możliwości rozwoju. Należy budować postawy przedsiębiorczości od najmłodszych lat, między innymi przez odpowiednio organizowane i dobierane zajęcia dodatkowe czy dedykowane programy wzmacniające umiejętności dzieci i młodzieży w tym zakresie lub konkursy zachęcające do poruszania się w tej dziedzinie. Należy pamiętać także o starszych mieszkańcach i podnosić ich kwalifikacje i umiejętności zawodowe. W obecnych czasach i szybko zachodzących zmianach, należy dążyć do uczenia się przez całe życie. Opracowanie i wdrożenie programu wsparcia lokalnego rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa spożywczego wiąże się z wykorzystaniem potencjału i tradycji rolniczych w gminie, a w połączeniu z podnoszeniem kompetencji – pomoże rolnikom w uzyskaniu wyższych dochodów.

Odpowiednie dochody mieszkańców, a także odpowiednie warunki do pracy i atrakcyjność osiedleńcza danego miejsca wpływają na możliwość wzrostu liczby mieszkańców w danym obszarze.

3.5. Sfera środowiskowa

a. Jakość powietrza

Kolejnym występującym problemem na obszarze rewitalizacji, a mającym konsekwencje dla stanu środowiska oraz zdrowia ludzi, jest palenie w piecach odpadami komunalnymi i brak świadomości ekologicznej mieszkańców. W celu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji, konieczne będzie wdrażanie działań mających za zadanie zmniejszenie zapotrzebowania na energię, zarówno w budynkach użyteczności publicznej, jak i budynkach podmiotów gospodarczych i indywidualnych gospodarstw domowych oraz w budynkach wielorodzinnych. Należy wykorzystać odnawialne źródła energii (OZE) w sektorze publicznym, przeprowadzić termomodernizację obiektów, jak i zachęcać przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowe do zastąpienia instalacji opartych na paliwach stałych – instalacjami do produkcji ciepła z odnawialnych źródeł, takich jak biomasa,

promieniowanie słoneczne, biogaz, geotermia. Uświadamianie społeczeństwa w zakresie korzystania z technologii oszczędnych energetycznie powinno być jednym z wielu zadań realizowanych przez samorząd. Istotne jest też, aby edukować społeczeństwo szerzej w zakresie ekologii, a także świadomej konsumpcji. Tego typu przedsięwzięcia są istotne nie tylko ze środowiskowego punktu widzenia, ale też konieczne ze względu na mieszkańców.

W sferze środowiskowej problemem na obszarze rewitalizacji jest dość duża ilość azbestu, czyli odpadu stwarzającego zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska. W tabeli 6 porównano ilość azbestu na obszarze rewitalizacji (w tonach) oraz ilość unieszkodliwionego azbestu, do średniej dla gminy.

Tabela 6 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest oraz ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 roku na terenie obszaru rewitalizacji i Gminy Włoszczowa

	Obszar rewitalizacji	średnia dla gminy
Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest (tona)	1 276,917	405,06
Ilość unieszkodliwionego azbestu (tona) w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,23	0,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Włoszczowa

Diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2023*. Na terenie województwa świętokrzyskiego wyróżniono dwie strefy – strefę miasta Kielce oraz strefę świętokrzyską. Gmina Włoszczowa należy do strefy świętokrzyskiej[5]. Z uwagi na ochronę zdrowia, diagnoza dotyczyła wieloetapowej klasyfikacji dla następujących parametrów: pył zawieszony PM10 (rok), pył zawieszony PM10 (24-godziny), benzo(a)piren w pyle PM10 (rok), pył zawieszony PM2,5 (rok) oraz ozon (maks. 8-godzin).

Wyniki pomiarów ozonu ze stacji monitoringu powietrza za rok 2023 oraz wyniki modelowania wykonane dla roku 2022 (obejmujące lata 2020–2022) wykazały dotrzymanie obowiązującego dla tego zanieczyszczenia poziomu docelowego dla stężeń 8-godzinnych na obszarze województwa świętokrzyskiego. Strefy miasto Kielce i świętokrzyska zakwalifikowane zostały do klasy A. Wyniki pomiarów ozonu ze stacji monitoringu powietrza za rok 2023 oraz wykonany rozkład stężeń wykazały przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla stężenia 8-godzinnego ozonu w kryterium ochrony zdrowia na obszarze województwa świętokrzyskiego. Strefy miasto Kielce i świętokrzyska zakwalifikowane zostały do klasy D2. Przekroczenia wystąpiły również na terenie całej Gminy Włoszczowa, w tym na obszarze rewitalizacji. Na mapach 3–4 zaznaczono czerwonym kolorem obszar Gminy Włoszczowa.

[5] Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.wios.gov.pl

Mapa 3 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie świętokrzyskim w 2023 roku

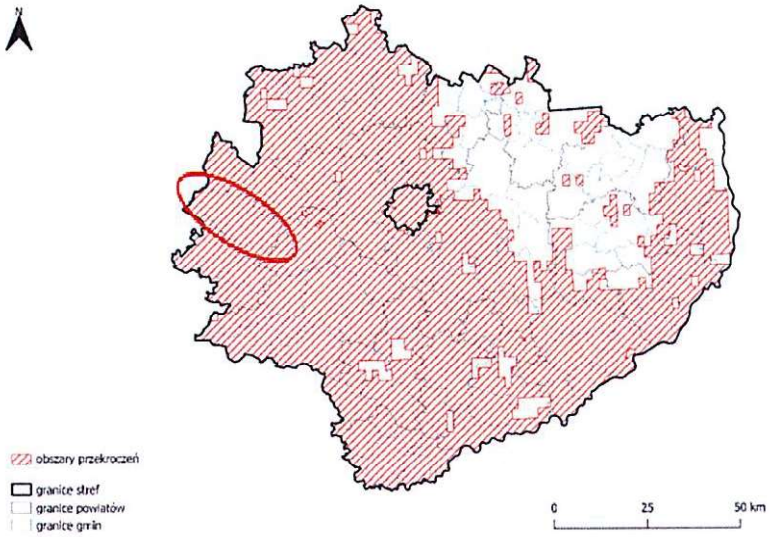

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2023, str. 61

Liczba dni ze stężeniem pyłu PM10 wyższym od poziomu dopuszczalnego nie może przekroczyć 35 na rok. Pomiary pyłu zawieszonego PM10 w 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego wykazały, że stężenia nie przekraczały obowiązującego poziomu dopuszczalnego określonego dla 24 godzin, dotrzymywały także normę dla roku.

Uwzględnione w ocenie jakości powietrza wyniki pomiarów wskazują na brak wystąpienia w roku 2023 na obszarze województwa świętokrzyskiego przekroczenia dozwolonej liczby dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu zawieszonego PM10 powyżej poziomu dopuszczalnego, a także brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego określonego dla stężenia średniego rocznego. Strefy miasto Kielce i świętokrzyska uzyskały w ocenie klasę A dla obu tych parametrów, a więc na terenie Gminy Włoszczowa także nie odnotowano przekroczeń normy w tym zakresie.

Oceny rocznej pod kątem pyłu zawieszonego PM2,5 dokonano w odniesieniu do poziomu dopuszczalnego dla fazy II, wynoszącego 20 $\mu g/m^3$. Poprzednią podstawową normą dla pyłu zawieszonego PM2,5 był poziom dopuszczalny dla fazy I, wynoszący 25 $\mu g/m^3$. Wyniki pomiarów za 2023 rok wykazały, że zarówno strefa miasto Kielce jak i strefa świętokrzyska zostały zaliczone do klasy A z uwagi na nieprzekroczenie normy pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II. Na terenie Gminy Włoszczowa nie odnotowano przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5.

W 2023 roku na terenie województwa świętokrzyskiego wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10. Przekroczenia obejmują teren strefy miasto Kielce oraz punktowo występują w strefie świętokrzyskiej. Obie strefy zostały zakwalifikowane do klasy C. Na terenie Gminy Włoszczowa poziom docelowy benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 również został przekroczony na niewielkiej części obszaru (mapa 4).

Mapa 4 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie świętokrzyskim w 2023 roku

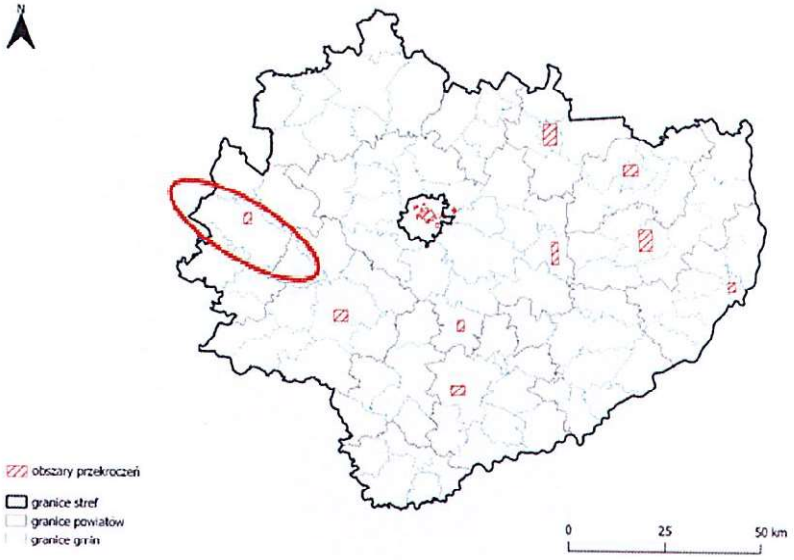

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, raport wojewódzki za rok 2023, str. 88

b. Formy ochrony przyrody oraz zagrożenia powodziowe

Na terenie Gminy Włoszczowa występują formy ochrony przyrody[6] takie jak: Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 Dolina Białej Nidy, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy, rezerwat przyrody „Ługi" oraz 6 pomników przyrody. Jednak na terenie Miasta Włoszczowa, w tym na obszarze rewitalizacji nie występują żadne z ww. form ochrony przyrody (mapa 5).

6 Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

Mapa 5 Formy ochrony przyrody w granicach obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa

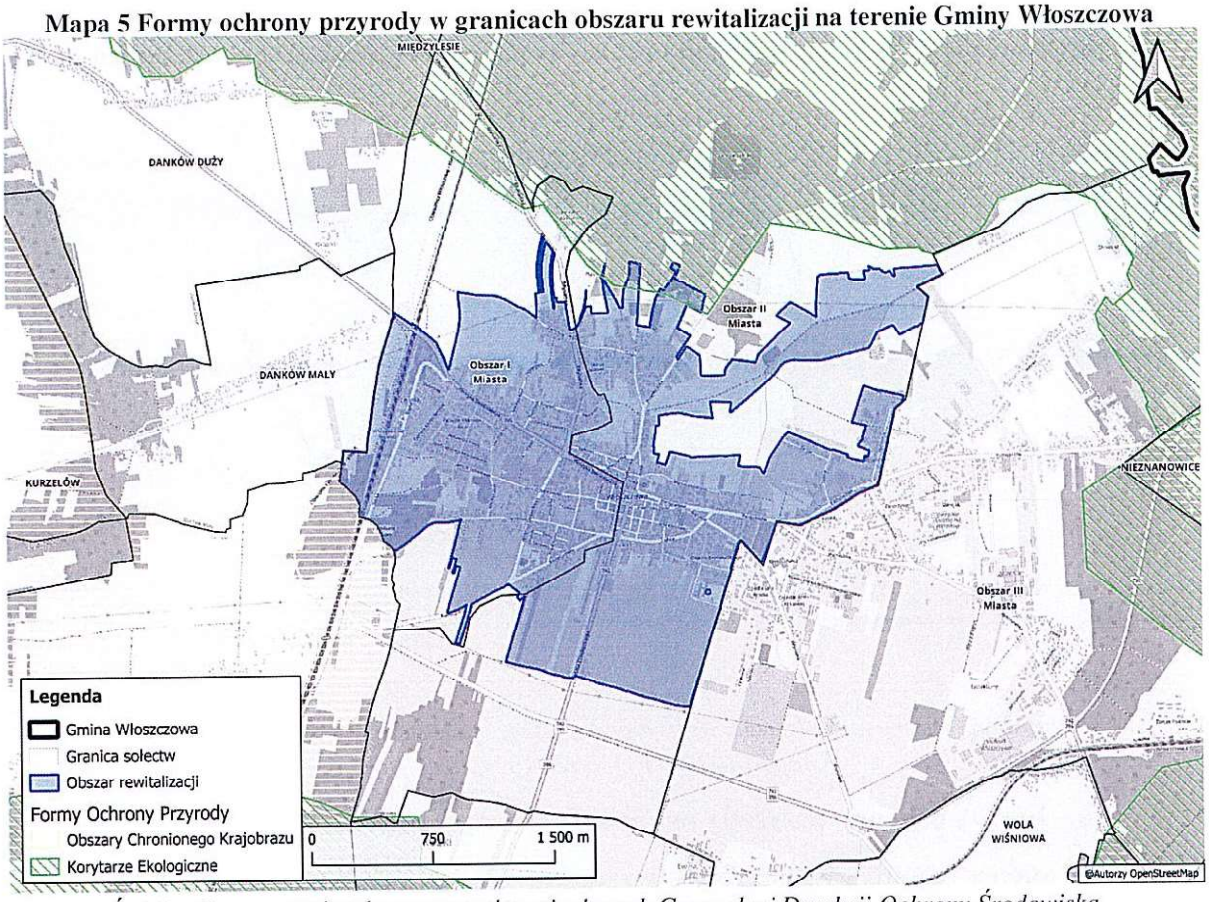

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, Gmina Włoszczowa jest terenem występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Tereny szczególnego zagrożone powodzią znajdują się w dolinie rzeki Pilicy, na jej północno-zachodnich krańcach. Na terenie Gminy Włoszczowa występują także tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodziowe może wystąpić na skutek wiosennych roztopów oraz intensywnych deszczy. Żadne z ww. zagrożeń nie obejmuje obszaru rewitalizacji. Jego wielkość uzależniona jest od stanu warunków atmosferycznych. Gmina Włoszczowa położona jest w obrębie występowania dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: numer 408 o nazwie Niecka Miechowska (NW), obejmujący swym zasięgiem prawie cały obszar gminy oraz numer 409 o nazwie Niecka Miechowska (SE), obejmujący część południowo-wschodnią gminy (mapa 6).

Mapa 6 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Włoszczowa

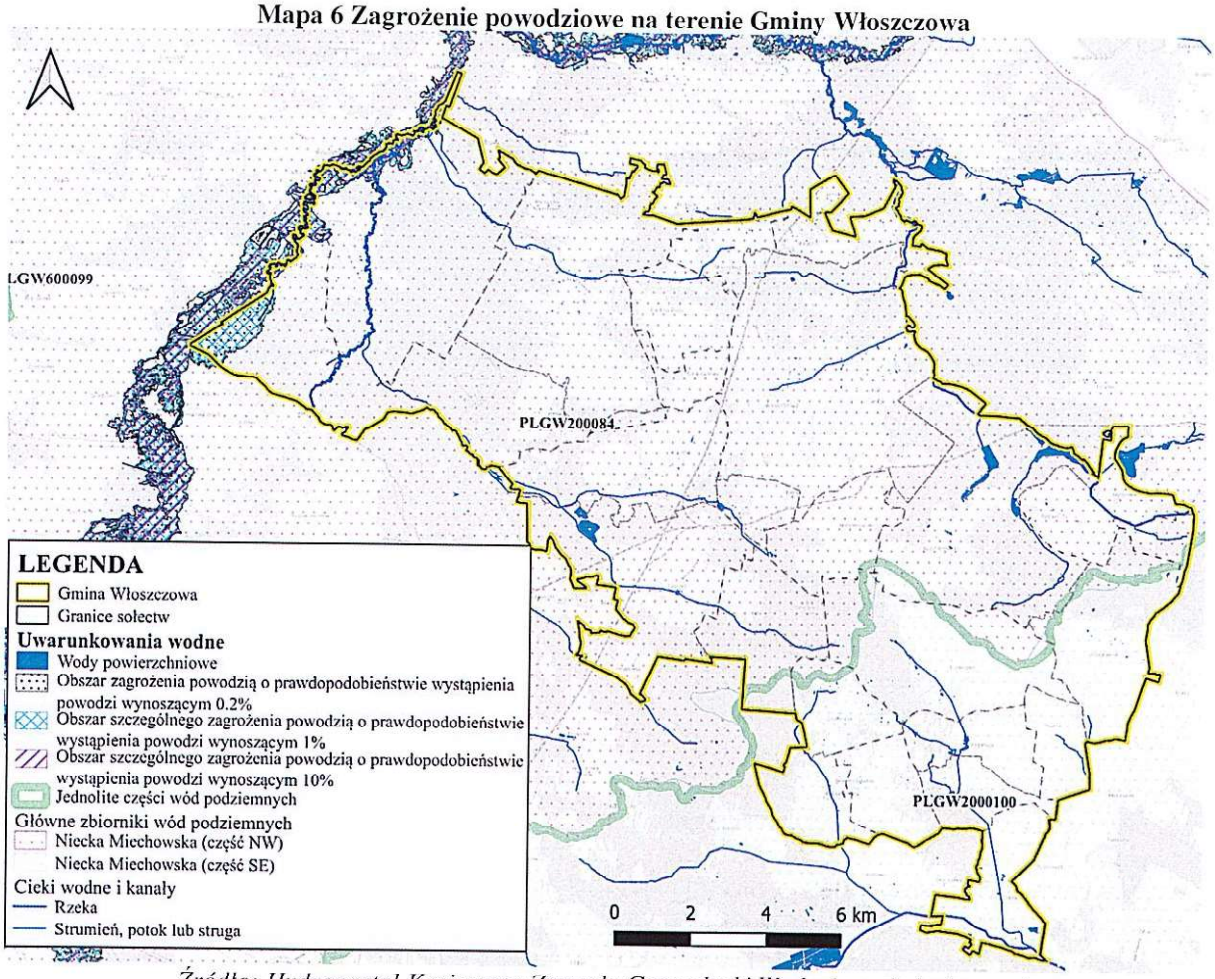

Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, wody.isok.gov.pl

Kolejnym istotnym czynnikiem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego są osuwiska, które należą do najnicbezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Również pod tym względem teren gminy usytuowany jest korzystnie, ponieważ nie występują na nim osuwiska oraz tereny zagrożone ruchami masowymi.

3.6.Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy

Tereny gminy wyznaczone jako obszar rewitalizacji charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ale również potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy), zidentyfikowano ***problemy*** i ***potencjały*** w podziale na sfery tematyczne (tabela 7) oraz wynikające z nich ***potrzeby*** o różnym charakterze i skali oddziaływania dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Malejąca liczba mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji. 2. Nickorzystne w stosunku do gminy wartości wskaźników dotyczących udziału ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem. 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego wyższy niż średnia w gminie. 4. Ujemne saldo migracji, mniej korzystne niż średnia w gminie. 5. Niższy wskaźnik przyrostu naturalnego w stosunku do średniej gminy. 6. Wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz z tytułu alkoholizmu przeliczeniu 1 000 mieszkańców w 2023 r. wyższe niż średnie dla gminy. 7. Zagrożenie powstawania i dziedziczenia patologii społecznych (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie). 8. Niedostateczna aktywność, integracja i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne. 9. Trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych rozwijających organizacje pozarządowe. 10. Niewystarczająca jakość i dostępność usług zdrowotnych. 11. Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. 12. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych. 13. Niewystarczające w stosunku do rosnących potrzeb wsparcie osób starszych. 14. Brak wystarczającej ilości miejsc zapewniających opiekę dzieciom do lat 3. 15. Brak efektywnych partnerstw trójsektorowych. 16. Wysoki koszt wynajmu i zakupu mieszkań.	1. Dostęp do istniejącej bazy obiektów opieki przedszkolnej.
SFERA GOSPODARCZA	
1. Wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wyższy niż średnio w gminie. 2. Małe zróżnicowanie oferty handlu i usług.	1. Koncentracja na obszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych. 2. Przedsiębiorczość mieszkańców na obszarze

3. Niewystarczająca przestrzeń oraz warunki techniczne do prowadzenia działalności handlowej. 4. Niskie kompetencje zawodowe mieszkańców, utrudniające zmianę miejsca zatrudnienia.	rewitalizacji – liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2023 r. wyższa niż średnia dla gminy.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. 2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 3. Brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych. 4. Brak i/lub zły stan techniczny infrastruktury komunalnej. 5. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznej. 6. Niski poziom wykorzystania nowoczesnych technologii w administracji publicznej. 7. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna. 8. Brak spójnego systemu szlaków pieszych i rowerowych.	1. Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną wyższa niż średnio w gminie. 2. Położenie na obszarach objętych MPZP. 3. Lokalizacja funkcji centrotwórczych: licznych obiektów administracyjnych, ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych.
SFERA TECHNICZNA	
1. Zły stan techniczny i niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 2. Potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych. 3. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego.	1. Obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków..
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. 2. Niewystarczająca ilość terenów zieleni urządzonej. 3. Nieurządzone skwery, nieuporządkowana zieleń na niektórych terenach publicznych. 4. Duża ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia na obszarze rewitalizacji.	1. Położenie na terenach nie będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy ***problemów*** oraz ***potencjałów*** zidentyfikowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, poniżej wskazano ***skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb***, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, a także ogólnie rodzin zamieszkujących teren rewitalizacji oraz pozostałych mieszkańców poprzez stworzenie przestrzeni oraz systemu usług publicznych, który podniósłby ich aktywność społeczną oraz pozwoliłby na wzajemną integrację. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej.
2. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, integrowanie społeczności, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i wspieranie tych organizacji, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
3. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie dostępności do usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.). Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano wysoką skalę problemów społecznych oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, istnieje więc potrzeba realizacji działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.
4. *Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych* – istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie kształcenia oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. kreowanie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków kształcenia, organizacja zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego). Ważne, aby zapewnić dzieciom i młodzieży wysokiej jakości warunki do nauki i rozwoju już od najmłodszych lat.
5. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.
6. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości legalnego zatrudnienia* – istnieje potrzeba zapewnienia mieszkańcom lepszych warunków zatrudnienia, a także mobilizacja i podnoszenie kwalifikacji poprzez programy realizowane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
7. *Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej* – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim

zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz poprawy warunków technicznych obiektów poprzez nadanie nowych lub przywrócenie funkcji z zakresu kultury, rekreacji i wypoczynku. Jednym z elementów usług publicznych jest umożliwienie mieszkańcom wynajmu i zakupu tanich mieszkań, których zarządcą będzie gmina.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji* – istnieje potrzeba „ożywienia" gospodarczego na terenie obszaru rewitalizacji poprzez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także ograniczenie zamykania prowadzonych działalności.
2. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z zagospodarowaniem terenów oraz budynków na cele gospodarcze, przyczyniając się tym do wzrostu zamożności i przedsiębiorczości mieszkańców oraz wspieranie istniejących przedsiębiorstw, aby zapobiegać ich zamykaniu (np. szkolenia, kursy, dotacje).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji* – zauważa się potrzeby związane z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, urządzeń i obiektów sportowych, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
2. *Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie obiektów użyteczności publicznej oraz niedostateczne zagospodarowanie powierzchni do zidentyfikowanych potrzeb związanych z rozszerzeniem oferty kulturalnej.
3. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – ze względu na planowany rozwój usług konieczna jest poprawa stanu technicznego i jakości ciągów pieszo-jezdnych. Umożliwi to bezpieczną komunikację i poprawi dostępność do tych obiektów. Ważne jest utworzenie infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i środowisku.
4. *Poprawa stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z poprawą bezpieczeństwa publicznego, szczególnie na obszarach ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, m.in. poprzez montaż, rozbudowę i konsolidację systemu monitoringu.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie istniejących już obiektów, ze względu na ich zły stan techniczny. W związku z tym konieczna jest ich przebudowa, modernizacja i adaptacja do nowych funkcji lub poprawy obecnego funkcjonowania.
2. *Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej* – należy podjąć działania mające na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego i przeciwdziałanie degradacji tych obiektów, m.in.: działania renowacyjne, modernizacyjne, służące ich zabezpieczeniu i adaptacji do pełnienia różnych funkcji na rzecz mieszkańców obszaru.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń powietrza* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, a także zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. Ważne w tym kontekście jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 7) pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję oraz wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji jako efekt przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji

WIZJA

Spójny przestrzennie i funkcjonalny obszar rewitalizacji Miasta Włoszczowa jako centrum życia społeczno-gospodarczego gminy oferuje dostęp do wysokiej jakości usług publicznych

⇕

MISJA REWITALIZACJI

Zapewnianie możliwości integracji, rekreacji i rozwoju mieszkańców w celu włączania społecznego i poprawy jakości życia

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, budowanie

postaw przedsiębiorczości, wzmacnianie lokalnej tożsamości, poprawę dostępu do nowoczesnych i bezpiecznych obiektów użyteczności publicznej oraz funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni, przyczyniając się tym do aktywizacji i integracji społecznej, wspólnie działającej na korzyść obszaru rewitalizacji. Połączenie wsparcia społeczności z działaniami infrastrukturalnymi zniweluje zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznego, spowodowane problemami społecznymi, takimi jak niepełnosprawność czy podeszły wiek.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców, a w sposób pośredni – do wzrostu inwestycji. Duże znaczenie będzie miało stworzenie warunków do pracy zdalnej, co nie tylko przełoży się na wzrost możliwości pracy na lokalnym rynku pracy, ale też wzmocni potencjał osiedleńczy obszaru.

W wymiarze *przestrzenno-funkcjonalnym*, po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji, nastąpi zbudowanie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, która zostanie osiągnięta poprzez zagospodarowanie i ponowne nadanie funkcji terenom i obiektom publicznym na obszarze rewitalizacji – takich jak rekreacyjna, kulturowa, wypoczynkowa i turystyczna. Ponadto przewiduje się poprawę warunków funkcjonowania układów komunikacyjnych.

W wymiarze *technicznym*, dzięki realizacji kompleksowych działań, zwiększy się dostępność wszystkich mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawiony zostanie stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych i częściowo nieużytkowanych budynków użyteczności publicznej, umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń, a także zwiększenie powierzchni i uporządkowanie terenów zieleni urządzonej, które zwiększają komfort życia mieszkańców. Wszystkie działania, w tym te związane ściśle ze sferą techniczną i przestrzenną, będą uwzględniały zasady zrównoważonego rozwoju i będą się przyczyniać do realizacji wyzwań środowiskowych i klimatycznych. Projekty rewitalizacyjne będą realizowane z myślą o zachowaniu i rozwoju zielonej infrastruktury.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętych wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3, tabela 8).

Cele rewitalizacji są kwantyfikowalne (wymierne) oraz adekwatne do wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, co zostało wskazane w tabeli 21 *Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*, w której do poszczególnych celów przyporządkowano konkretne wskaźniki oddziaływania.

Schemat 3 Założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*

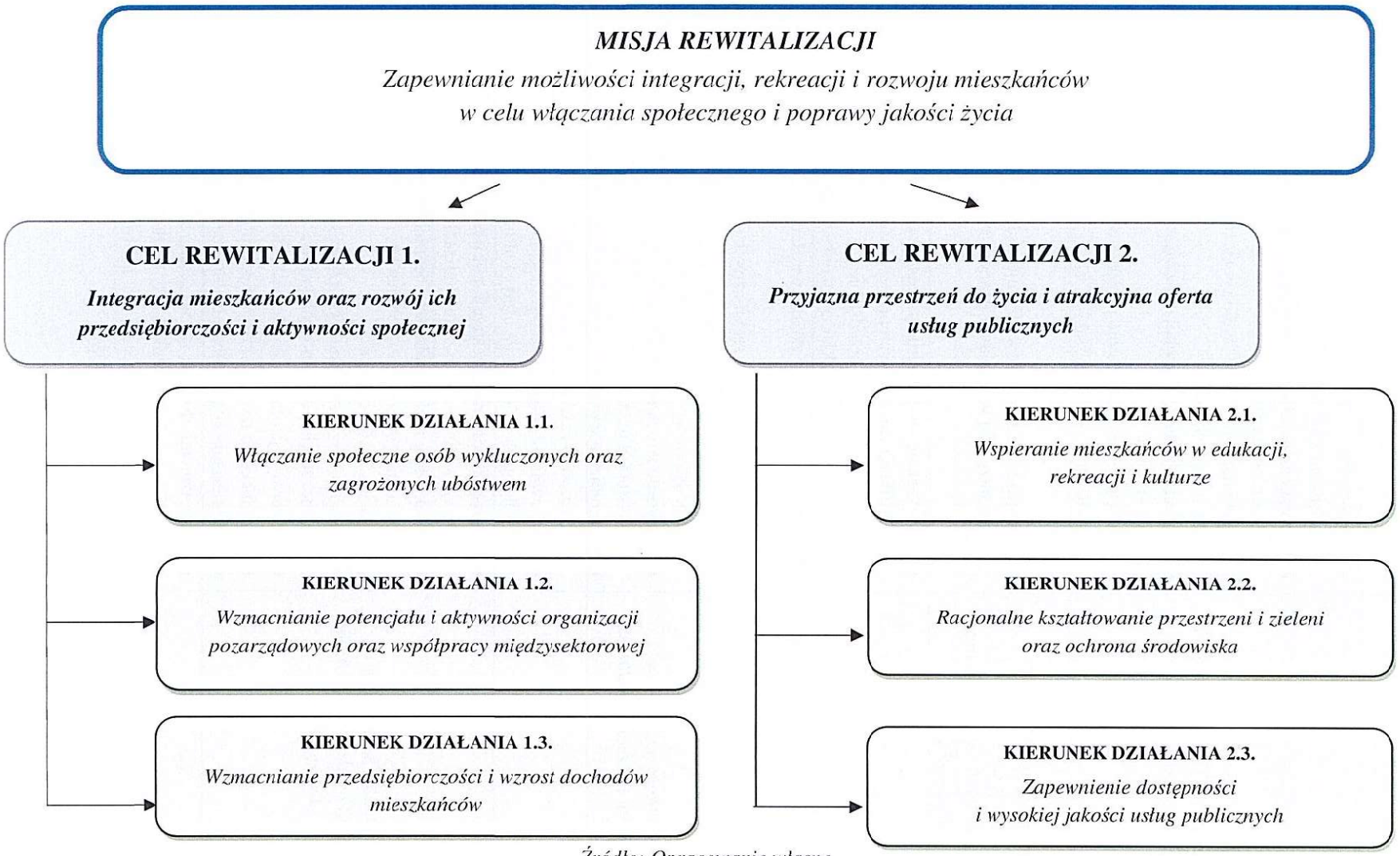

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
1.1. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem*	• Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji; • Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości legalnego zatrudnienia; • Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
1.2. *Wzmacnianie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych oraz współpracy międzysektorowej*	• Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji.
1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców*	• Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji.
2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze*	• Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych; • Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji; • Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych; • Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej.
2.2. *Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska*	• Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji; • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; • Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń powietrza; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych*	• Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej; • Poprawa stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji..

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2024–2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, a także w oparciu o zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej, zdefiniowano i scharakteryzowano 5 projektów podstawowych, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Ponadto są to projekty kluczowe do powodzenia procesu rewitalizacji, ponieważ oddziałują kompleksowo na zidentyfikowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej. Główne założenia projektów przedstawiono w tabelach 9–13.

Projekty podstawowe

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 1

Nazwa projektu	***Ożywienie społeczno-gospodarcze Włoszczowy – rozwój turystyczny i przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2025–2029
Szacowana wartość	25 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – Priorytet 6. Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych – Cel szczegółowy RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR) – Działania 6.2 Rewitalizacja miast; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Celem projektu jest wprowadzenie atrakcyjnej i szerokiej oferty spędzania czasu wolnego poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji. Stworzenie estetycznego, funkcjonalnego i klimatycznego miasta Włoszczowa to podstawa rozwoju całej gminy. Zakres projektu obejmuje: a) Stworzenie ogólnodostępnej przestrzeni dla mieszkańców poprzez zagospodarowanie terenu wokół Kopca we Włoszczowie. Przedsięwzięcie dotyczy wykonania tablicy informacyjnej i ławeczek oraz stworzenia szlaku rowerowego / ścieżki nordic walking łączącego Kopiec z centrum Włoszczowy – dostosowanie przestrzeni wokół Kopca do pełnienia funkcji społecznej i turystycznej. b) Poprawę estetyki przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji do możliwości pełnienia nowych funkcji społecznych poprzez: • wykonanic strefy aktywności oraz placu zabaw wraz z wykonaniem oświetlenia LED/OZE w północnej części Włoszczowy, • odnowę przestrzeni publicznej dworca kolejowego Włoszczowa Północ poprzez urządzenie skweru, • rewitalizację przestrzeni publicznej wokół bloków przy ul. Śląskiej, • utworzenie skweru / łąki kwietnej przy ul. Głowackiego, • zagospodarowanie skweru na Placu Konstytucji 3 Maja wraz z powstaniem Pomnika Wolności; • rewitalizacja ul. Sobieskiego obejmująca m.in. budowę ścieżki rowerowej. c) Zachowanie i udostępnienie zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez uporządkowanie przestrzeni cmentarza żydowskiego i renowację macewy, wpisanych do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego. Wszystkie planowane prace przed rozpoczęciem ich realizacji zostaną uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem zabytków. d) Nadanie nowej funkcji zdegradowanej przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji poprzez stworzenie lokalnej strefy handlu – targowiska (wykonanie wiat, sanitariatów, zaplecza do obsługi targowiska, ogrodzenia oraz dostosowanie miejsc parkingowych istniejącego parkingu do obecnych standardów projektowania). Podczas projektowania i realizacji zakresów projektu nastąpi szczególna dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew. Działania będą zgodne z duchem Europejskiego Zielonego Ładu, Nowego Europejskiego Bauhausu, z celami zrównoważonego rozwoju i gospodarką obiegu zamkniętego.		

	Projekt zostanie zrealizowany w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowania zewnętrznego. W ramach prac powstaną obiekty pozbawione barier architektonicznych, wszystkie prace prowadzone będą z zachowaniem zasad dostępności.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Włoszczowa, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 4 – poprawa dostępu do infrastruktury publicznej, szczególnie skierowanej do rodzin z dziećmi przełoży się na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej, a co za tym idzie może wpłynąć na zwiększenie liczby mieszkańców, szczególnie rodzin z dziećmi. 2) *w sferze gospodarczej*: 2, 3 – realizacja projektu wpłynie na poprawę warunków lokalnych przedsiębiorców i rolników sprzedających swoje towary na targu. Realizacja projektu umożliwi handel większej grupie przedsiębiorców w warunkach o lepszym standardzie technicznym. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego następujące potencjały (tabela 7): 1) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1 – realizacja projektu wpłynie na poprawę jakości i dostępności ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. *Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców.* CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury publicznej; – poprawa sytuacji gospodarczej gminy; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – poprawa jakości życia mieszkańców. *Wskaźniki produktu*: – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 2, 3, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 2

Nazwa projektu	***Ochrona dziedzictwa lokalnego oraz poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2025–2029
Szacowana wartość	10 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: a) rozwój sieci ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji; b) przebudowę i adaptację zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni na obszarze rewitalizacji; c) zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi poprzez rozwój i modernizację infrastruktury sportowej, w tym placów zabaw; d) estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz poprawę bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji (m.in. monitoring przy obiektach i przestrzeniach publicznych); e) dostosowanie obiektów i powierzchni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i innych osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności osób starszych, m.in. poprzez likwidację barier architektonicznych; f) rozwój pasji mieszkańców poprzez umożliwienie całodobowego dostępu do zbiorów Biblioteki Publicznej (m.in. uruchomienie książkomatu, bibliomatu lub wrzutni), niezbędne do rozwoju edukacji i rekreacji oraz możliwości spędzania wolnego czasu i dostępu do kultury, a także pobudzenia aktywności lokalnej na wyznaczonym obszarze; g) poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez budowę boiska piłkarskiego, boiska wielofunkcyjnego, 4-torowej bieżni na 100 m, a także obiektów małej architektury (m.in. zestaw do ćwiczeń street workout, siłowania zewnętrzna, stojaki rowerowe, siedziska) oraz zagospodarowanie terenu przy wielofunkcyjnej hali sportowej przy I LO im. gen. Władysława Sikorskiego; h) Remont konserwatorski Kaplicy pw. Wszystkich Świętych z XVIII w. zlokalizowanej na cmentarzu parafialnym. Wszystkie planowane prace przed rozpoczęciem ich realizacji zostaną uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem zabytków; i) Modernizację i rozbudowę infrastruktury obiektów sportowych w Zespole Szkół im. Hetmana S. Czarnieckiego we Włoszczowie, j) poprawę infrastruktury komunikacyjnej przy kompleksie sportowym Orlik we Włoszczowie. Podczas projektowania i realizacji zakresów projektu nastąpi szczególna dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew. Działania będą zgodne z duchem Europejskiego Zielonego Ładu, Nowego Europejskiego Bauhausu, z celami zrównoważonego rozwoju i gospodarką obiegu zamkniętego. Projekt zostanie zrealizowany w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowania zewnętrznego.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Włoszczowa, Gminna Biblioteka Publiczna, Powiat Włoszczowski, organizacje pozarządowe, ewentualni inni partnerzy		

Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *w sferze społecznej*: 8, 9, 10, 11, 12 – poprzez aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty świadczonych usług społecznych, a także poprawę warunków przestrzeni publicznej oraz bezpieczeństwa publicznego. Wszelkie działania związane z poszerzeniem oferty kultury i rekreacji przyczynią się do rozwiązania problemu niskiej aktywności, integracji oraz zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, a także niedostatecznie rozwiniętej oferty kultury i spędzania czasu wolnego. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 5, 6, 7 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie spójności przestrzennej i funkcjonalnej obszaru, rozwój funkcji kulturowej i rekreacyjnej. W wyniku realizacji projektu zlikwidowane zostaną bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych. Wzrośnie atrakcyjność obszaru zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających, dzięki atrakcyjnej ofercie rekreacji, w tym funkcjonalnie i estetycznie zagospodarowanej przestrzeni. 3) *w sferze technicznej*: 1, 2, 3 – zwłaszcza poprzez efektywne wykorzystanie publicznych obiektów do celów społecznych i zwiększenie ich efektywności energetycznej, poprawę stanu infrastruktury drogowej oraz stanu małej architektury. 4) *w sferze środowiskowej*: 2, 3 – działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni przyczynią się do uporządkowania zieleni. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego następujące potencjały (tabela 7): 1) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 3 – lokalizacja i infrastruktura dostępna na obszarze będą ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację projektu.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – rozwój lokalnych podmiotów prowadzących działalność kulturalną; – podniesienie jakości infrastruktury kultury oraz zwiększanie dostępu do oferty kulturalnej; – wzrost uczestnictwa w kulturze; – poprawa stanu zachowania dziedzictwa, stanowiącego ważny potencjał rozwoju społeczności lokalnej; – rozwój oferty rekreacyjnej; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – wsparcie i wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych; – poprawa jakości życia mieszkańców. *Wskaźniki produktu*: – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha].

	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji [osoby]. – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 3, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 3

Nazwa projektu	***Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2025–2029
Szacowana wartość	10 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez: a. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków użyteczności publicznej; b. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków mikro i małych przedsiębiorstw; c. przebudowę systemów grzewczych, instalację urządzeń OZE (w tym pomp ciepła), wdrożenie energooszczędnych technologii produkcji, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, magazynów energii, wprowadzenie systemów zarządzania energią; d. poprawę energetyczności i samowystarczalności energetycznej (fotowoltaika, magazyny energii) Szpitala Powiatowego we Włoszczowie; e. zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym I LO im. gen. Władysława Sikorskiego oraz Internatu Zespołu Szkół nr 3; f. działania promocyjne i edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym szczególnie edukacja, doradztwo w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowanie oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE.; g. modernizacje termoenergetyczną obiektów Domu Opieki Społecznej we Włoszczowie; h. zwiększenie efektywności energetycznej budynku Powiatowego Centrum Kulturalno-Rekreacyjnego we Włoszczowie. Zakres działań w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych będzie wynikał z audytów energetycznych.		

	2. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 3. Usuwanie azbestu pozostałego do unieszkodliwienia. 4. Wymianę oświetlenia ulicznego na energooszczędne. 5. Działania mające na celu adaptację do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, poprzez: a. rozwój różnych form małej retencji; b. zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych, w tym szczególnie OSP. 6. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-kanalizacyjnej poprzez: a. rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz rozwój i modernizację infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Włoszczowa, Powiat Włoszczowski, Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie – Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II, przedsiębiorcy prywatni i społeczni, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy, a także instytucje publiczne i przedsiębiorcy.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1. *w sferze społecznej*: 1 – poprawa jakości stanu powietrza oraz wysokiej jakości środowisko i niezależność energetyczna przyczynią się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej obszaru. 2. *w sferze technicznej*: 1 – projekt przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynków. 3. *w sferze środowiskowej*: 1, 4 – realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia niskiej emisji, zwiększy świadomość ekologiczną mieszkańców i ilość unieszkodliwionego azbestu. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego następujące potencjały (tabela 7): 1. *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 2 – projekt w dużej mierze dotyczy bezpośrednio budynków użyteczności publicznej będących w zasobach gminy. 2. *w sferze środowiskowej* 2 – projekt pozytywnie wpłynie na walory przyrodnicze i wzmocni ochronę oraz potencjał lokalnych zasobów środowiskowych.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.*

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – redukcja emisji szkodliwych substancji; – zmniejszenie kosztów zużycia energii; – wzrost kapitału i partycypacji społecznej, aktywizacji obywateli w transformację energetyczną oraz zwalczanie ubóstwa energetycznego; – ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. *Wskaźniki produktu*: – Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej [szt.]. – Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.]. *Wskaźniki rezultatu*: – Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 4

Nazwa projektu	***Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2025–2029
Szacowana wartość	2 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027, Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje działania mające na celu zapobieganie marginalizacji, włączenie społeczne oraz wspieranie uczenia się przez całe życie, poprzez: 1. Działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających. 2. Działania edukacyjne dla dzieci i dorosłych, w tym seniorów, zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu, w tym edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa. 3. Narzędzia oraz formy aktywnej integracji, w szczególności: pracy socjalnej, prac społecznie użytecznych, usług aktywnej integracji, działań o charakterze środowiskowym (m.in. przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych i programów środowiskowych, edukacja społeczna i obywatelska, działania o charakterze integracyjnym). 4. Realizację lokalnych inicjatyw edukacyjnych dla dorosłych, organizację czasu osób starszych, klub seniora. 5. Organizację spotkań z doradcą zawodowym oraz psychologiem w celu pogłębienia wiedzy na temat m.in. własnych cech osobowościowych, mocnych		

	i słabych stron, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Indywidualne i grupowe zajęcia z doradcą zawodowym umożliwiają określenie szkoleń zawodowych, które są zgodne z preferencjami oraz kwalifikacjami uczestników projektu z deficytowych zawodów na lokalnym rynku pracy. 6. Działania podejmowane w ramach aktywnego włączenia społecznego, dotyczące osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w celu poprawy ich funkcjonowania w społeczeństwie, jak również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. 7. Rozwój kompetencji kluczowych i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, m.in. kursy, szkolenia i inne zajęcia. 8. Finansowanie/dofinansowanie miejsc dla dzieci w żłobkach, co umożliwi rodzicom powrót na rynek pracy. 9. Organizację zajęć dodatkowych w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz szkołach podstawowych. 10. Podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. 11. Doskonalenie usług zdrowotnych świadczonych przez Szpital Powiatowy we Włoszczowie poprzez tworzenie programów profilaktycznych dla mieszkańców gminy, pełnienie funkcji strategicznej w przypadku wystąpienia zagrożeń o charakterze epidemiologicznym oraz w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa publicznego. 12. Włączenie Szpitala Powiatowego we Włoszczowie w: organizację czasu wolnego i wsparcie w zakresie opieki senioralnej i geriatrycznej, realizację działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz przywracanie ich do funkcjonowania w życiu społecznym, tworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, a także zwiększenie działań na rzecz aktywizacji seniorów poprzez ich integrację w klubach seniora, tworzenie i wspieranie placówek dziennych dla seniorów, a także podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Włoszczowa, Gminna Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie – Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II, szkoły z obszaru rewitalizacji.
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym szczególnie osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby bierne zawodowo, dzieci i młodzież, organizacje pozarządowe. Ze względu na charakter projektu, odbiorcami mogą być również mieszkańcy pozostałych obszarów gminy, w tym szczególnie obszaru zdegradowanego.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 6, 7 – przyczyni się do ograniczenia negatywnych konsekwencji problemów społecznych, zapobiegnia rozwarstwieniu społecznemu i zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców. 2) *w sferze gospodarczej* 4 – wzrost kompetencji i kwalifikacji mieszkańców przyczyni się do wzrostu ich możliwości zatrudnienia, a w niektórych przypadkach może doprowadzić do wzrostu przedsiębiorczości. 3) *w sferze środowiskowej* 1 – projekt przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego potencjały (tabela 7):

	1) *w sferze społecznej* – dzięki dostępności miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, łatwiejsze będzie wejście na rynek pracy rodzicom, którzy podniosą swoje kompetencje i zdobędą kwalifikacje w projekcie. 2) *w sferze gospodarczej* – współpraca wielosektorowa – mieszkańcy z wysokimi kwalifikacjami będą korzystać z potencjałów obszaru w sferze gospodarczej, w szczególności z rosnącej liczby nowo zakładanych przedsiębiorstw, a tym samym miejsc pracy.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. *Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – włączenie społeczne osób wykluczonych; – aktywizacja społeczna i zawodowa osób pozostających bez pracy; – poprawa jakości usług publicznych w zakresie edukacji na obszarze rewitalizacji; – wzrost partnerstw wielosektorowych. *Wskaźniki produktu*: – Liczba osób objętych wsparciem [osoby]. – Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]. – Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3 i 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13 Projekt podstawowy nr 5

Nazwa projektu	***Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2025–2029
Szacowana wartość	2 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027, Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zadania, które przewiduje się zrealizować w ramach projektu, to m.in.: ▪ organizacja spotkań otwartych, spotkań ze znanymi osobami; ▪ krzewienie poszanowania tradycji miasta, gminy, regionu, a także kraju, poprzez organizowanie odczytów, prelekcji, spotkań oraz imprez plenerowych;		

	▪ wspieranie i organizowanie wydarzeń upowszechniających rekreację oraz aktywność sportową wśród mieszkańców; ▪ współpraca z organizacjami społecznymi na terenie Gminy Włoszczowa; ▪ organizacja i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi oraz instytucjami/ podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej; ▪ zwiększenie liczby wydarzeń integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, m.in. warsztatów i wydarzeń kulturalnych.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Włoszczowa, Gminna Biblioteka Publiczna, Dom Kultury we Włoszczowie, Ośrodek Sportu i Rekreacji we Włoszczowie, organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe z obszaru rewitalizacji.
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *sferze społecznej* – realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości lokalnej i integracji, a co za tym idzie aktywności i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. 2) *w sferze środowiskowej* – projekt w swoim zakresie przewiduje działania edukacyjno-animacyjne związane z edukacją ekologiczną. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego potencjały (tabela 7): 1) *w sferze społecznej* – aktywne organizacje pozarządowe i instytucje kultury mogą być realizatorami projektu. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej* – lokalizacja i infrastruktura dostępna na obszarze będą ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację projektu.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększona tożsamość lokalna mieszkańców; – zwiększona świadomość ekologiczna wśród mieszkańców; – poprawa jakości i rozszerzenie usług społecznych na terenie gminy; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej. *Wskaźniki produktu*: – Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych" [szt.]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac [osoby/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3, 4.

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie projekty zostały zweryfikowane w trybie partycypacji społecznej. Pierwszym etapem było przeprowadzenie otwartego naboru pomysłów na projekty rewitalizacyjne, które można było składać do Urzędu Gminy za pomocą fiszek projektowych dostępnych na stronie internetowej gminy, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w Urzędzie Gminy Włoszczowa. Wszystkie założenia dokumentu i elementy projektów były konsultowane z różnymi grupami interesariuszy zarówno podczas otwartych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru rewitalizacji jak i podczas posiedzeń Komitetu Rewitalizacji. Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe, ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie obszaru problemy i potencjały (tabela 6), są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji obszaru (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową.

Ze względu na to, że wyznaczony obszar rewitalizacji posiada potencjały w postaci lokalizacji usług o charakterze centrotwórczym, istniejącej infrastruktury – ich wykorzystanie w działaniach rewitalizacyjnych przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców całej gminy, a nie tylko obszaru rewitalizacji. Dzięki takiemu podejściu rewitalizacja jest niezbędnym elementem rozwoju gminy. Kompleksowe działania dotyczące rozwoju atrakcyjnej infrastruktury oraz świadczonych usług, spowodują wzrost atrakcyjności osiedleńczej oraz jakości życia mieszkańców. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne, jak i społeczne, realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru.

Projekty „miękkie" będą dedykowane przede wszystkim mieszkańcom obszaru rewitalizacji, jednak ze względu na ich charakter obejmować mogą również pozostałych mieszkańców gminy (szczególnie z obszaru zdegradowanego). W ten sposób osoby zagrożone marginalizacją spoza obszaru rewitalizacji nie będą czuły się wykluczone z możliwości uzyskania pomocy i szersze będą efekty oddziaływania tych projektów. W przypadku braku pozyskania planowanych dofinansowań ze środków zewnętrznych, dla projektów podstawowych alternatywnym źródłem finansowania ich realizacji będą środki własne gminy i partnerów (w zakresie możliwym do zrealizowania) oraz w niektórych przypadkach także środki krajowe, które powinny przyczyniać się do przywrócenia i/lub nadawania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych obiektom i przestrzeniom publicznym.

W tabeli 14 przedstawione zostały potencjalne planowane i alternatywne źródła finansowania projektów podstawowych. Projekty podstawowe zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji obejmują współfinansowanie z różnych źródeł, w tym m.in. ze środków Unii Europejskiej, krajowych środków publicznych oraz środków gminy, warunkując konstrukcję ukierunkowaną na osiągnięcie zaplanowanych efektów założonych w dokumencie.

Tabela 14 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Planowane źródło finansowania	Alternatywne źródło finansowania
1.	***Ożywienie społeczno-gospodarcze Włoszczowy – rozwój rekreacyjny, turystyczny i przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji***	– Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – Priorytet 6. Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych – Cel szczegółowy RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR) – Działania 6.2 Rewitalizacja miast; – Środki własne gminy.	– Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021– 2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023– 2027; – Środki rządowe; – Inne.
2.	***Ochrona dziedzictwa lokalnego oraz poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji***	– Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
3.	***Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii***	– Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
4.	***Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców***	– Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
5.	***Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych***	– Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 15), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 15 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań
1.	*Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców*	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi oraz instytucjami/podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej. W ramach działań przewidziane zostaną m.in. zajęcia sportowe dla uczniów z elementami gimnastyki, treningi gry w piłkę dla dzieci i młodzieży.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.
2.	*Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw na terenie całej gminy*	Przedsięwzięcie obejmuje kompleksową termomodernizację budynków przedsiębiorstw i budynków użyteczności publicznej, która umożliwi zmniejszenie zużycia energii, obniży koszty użytkowania budynków i poprawi estetykę przestrzeni publicznej oraz przyczyni się do zmniejszenia ilości substancji niebezpiecznych tj. azbestu.	Cel 2. Kierunek działania 2.2.
3.	*Organizacja ponadregionalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych*	Realizacja ponadlokalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych, imprez kulturalnych na obszarze rewitalizacji, wsparcie i promocja aktywnych form wypoczynku i rekreacji.	CEL 1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.1.
4.	*Tworzenie infrastruktury i usług dostosowanych do zmian demograficznych*	Przedsięwzięcie obejmuje ogół działań związanych z dostosowaniem usług i infrastruktury do potrzeb osób starszych (starzejące się społeczeństwo – Dom Seniora, Dzienne Domy Opieki), ale też rodzin z dziećmi (m.in. pikniki rodzinne, festyny).	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3. CEL 2. Kierunek działania 2.1 Kierunek działania 2.3.
5.	*Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej*	Zakres tematyczny przedsięwzięcia dotyczy przede wszystkim działań na rzecz deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad ww. osobami (w tym osobami starszymi), obejmujący:	CEL 1. Kierunek działania 1.1. CEL 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.

		1) Tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną, w tym osób starszych, niepełnosprawnych, chorych. 2) Rozwój i poprawę dostępności do usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, m.in. usług asystenta osoby niepełnosprawnej, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług opieki wytchnieniowej.	
6.	*Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej*	Przedsięwzięcie polega na budowie oraz modernizacji, przebudowie i/lub remoncie wraz z doposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w tym dostosowanie do potrzeb sportu osób niepełnosprawnych). Zakres dotyczy: sal sportowych (sal gimnastycznych, siłowni), boisk sportowych oraz terenowych urządzeń sportowych, kompleksów lub urządzeń lekkoatletycznych, kortów tenisowych itp. oraz zaplecza szatniowo-sanitarnego dla ww. obiektów.	CEL 1. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.
7.	*Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się prowadzenie kampanii informacyjnych, doradztwa indywidualnego i grupowego związanego z możliwościami zewnętrznego finansowania projektów na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia merytoryczno-finansowego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć swoją działalność (w szczególności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji). Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3.
8.	*Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego*	Zakres przedsięwzięcia obejmuje: budowę, rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury szkolnej szczebla podstawowego i wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni (szczególnie matematycznych i przyrodniczych) w szkołach podstawowych; rozwój infrastruktury przedszkolnej w zakresie wyrównania dostępu do ww. usług; wsparcie edukacji przedszkolnej oraz dzieci w wieku do lat 3.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3. CEL 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.
9.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej*	Przedsięwzięcie dotyczy rozwoju e-administracji oraz informacji sektora publicznego, zasobów nauki i kultury w zakresie m.in.: 1) budowy systemów teleinformatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą dla potrzeb elektronicznego obiegu dokumentów;	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3. Cel. 2. Kierunek działania 2.1.

		2) budowy szeroko dostępnych dla obywateli regionalnych platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych; 3) budowy teleinformatycznych systemów komunikacji (podpis elektroniczny, elektroniczna pieczątka oraz inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych); 4) tworzenia, rozwijania rejestrów publicznych, w tym systemów informacji przestrzennej; 5) budowy, przebudowy lub zakupu systemów zapewniających bezpieczeństwo przechowywania danych cyfrowych; 6) budowy, przebudowy lub zakupu systemów teleinformatycznych służących digitalizacji zasobów, w tym kulturowych lub naukowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej.	Kierunek działania 2.3.
10.	*Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa*	Realizacja przedsięwzięcia obejmuje: • rozwój i modernizację infrastruktury drogowej i towarzyszącej; • poprawę i modernizację stanu dróg oraz budowę chodników dla pieszych, szczególnie w otoczeniu obiektów użyteczności publicznej, a także zwiększenie ogólnej powierzchni parkingów przy terenach i obiektach publicznych; • rozbudowę oświetlenia ulicznego; • zapobieganie komunikacyjnego i mobilnego wykluczenia mieszkańców i pacjentów szpitala; zainicjowanie komunikacyjnego połączenia szpitala z kluczowymi miejscami w gminie: dworcem PKP, centrum miasta (przystanek autobusowy) oraz wsparcie działań na rzecz małego i średniego biznesu polegającego na możliwości transportu TAXI; • budowę obwodnicy miasta Włoszczowa na odcinku łączącym drogę powiatową – ul. Przedborską z drogą wojewódzką – ul. Młynarską • przebudowę i rozbudowę dróg powiatowych wraz ze ścieżkami rowerowymi.	Cel. 1. Kierunek działania 1.3. Cel. 2. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.
11.	*Zwiększenie dostępu do zasobów mieszkaniowych dla osób młodych oraz w trudnej sytuacji życiowej*	Przedsięwzięcie obejmuje zwiększenie dostępności mieszkaniowych zasobów komunalnych w gminie, co przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców. Projekt zakłada budowę nowoczesnych mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie gminy w celu zapewnienia komfortowych warunków mieszkaniowych dla mieszkańców gminy.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Cel. 2. Kierunek działania 2.3.

		Inwestycja obejmuje wybudowanie nowych budynków mieszkalnych z pełnym zapleczem technicznym oraz dostosowaniem ich do potrzeb różnych grup społecznych, w tym rodzin z dziećmi, seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (Obszar I i Obszar II Miasta Włoszczowa), gdzie zlokalizowane są funkcje centrotwórcze. Spowoduje to, że zasięg ich oddziaływania będzie znacznie większy i efektywniejszy z punktu widzenia interesariuszy rewitalizacji. Część z zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ze względu na charakter działań, obejmie teren całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę zadań, szczególnie w sferze społecznej, można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Wzajemne dopełnianie się projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających oraz zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoli na osiągnięcie efektu rewitalizacji widocznego na całym obszarze i uniknięcie wybiórczości inwestycji. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na obszarze rewitalizacji, a także poza obszarem, wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegną prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, w tym konfliktów międzyludzkich i „dziedziczenia biedy". Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej przy korzystaniu ze wspólnych zasobów i walorów przestrzennych, a także kapitału społecznego. Na mapie 7 przedstawiono lokalizację realizacji projektów podstawowych (1–5).

Mapa 7 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na obszarze rewitalizacji

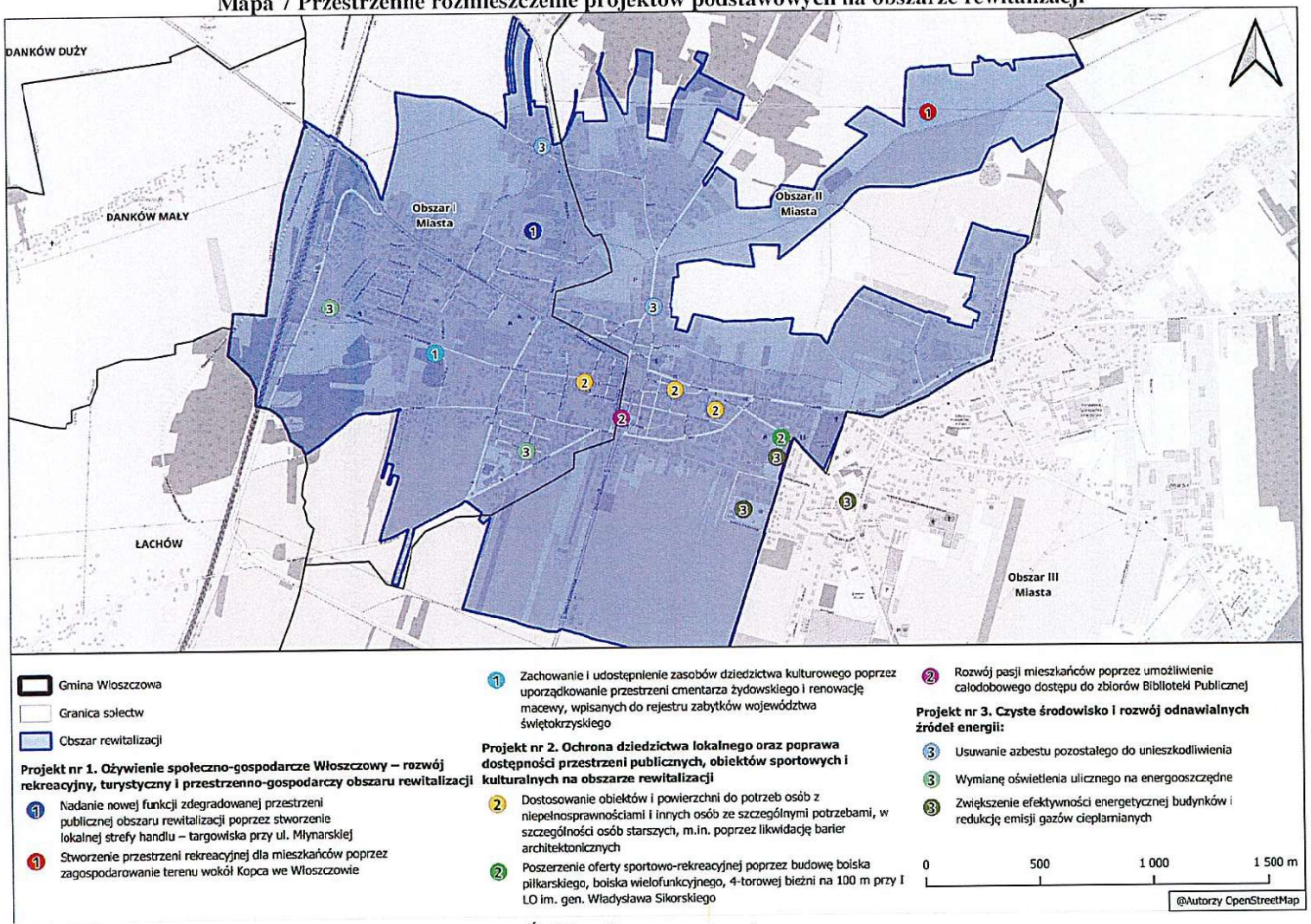

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji w zakresie kapitału społecznego osób w wieku produkcyjnym, dogodnego położenia komunikacyjnego. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań, koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz wysokim poziomem zamykania i wyrejestrowywania działalności gospodarczych. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji), uwzględniająca uwarunkowania i zasoby wewnętrzne obszaru. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór pożądanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 16, gdzie przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 7).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale 2 części I dokumentu.

Tabela 16 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	*Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji*	Cel rewitalizacji 1	1.1.	1, 2, 4, 5	1, 3, 4, 5, 6, 7, 11
		Cel rewitalizacji 2	2.1.		
	Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.2.	1, 4, 5	1, 3, 6
	Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym	Cel rewitalizacji 1	1.1.	1, 4, 5	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11
	Utrzymanie wysokiej jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych	Cel rewitalizacji 2	2.1.	2	4, 5
	Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.1.	4	11
	Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości legalnego zatrudnienia	Cel rewitalizacji 1	1.1.	4	1, 3, 5
	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.3.	1, 2, 3, 5	11
GOSPODARCZA	*Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji*	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.3.	4, 5	2, 9

	Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.3.	1, 4, 5	2, 9
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	*Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji*	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	1, 2, 3	4, 5, 6, 7, 8
	Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych	Cel rewitalizacji 2	2.1.	1, 2, 3	-
	Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego	Cel rewitalizacji 2	2.2.	1	10
	Poprawa stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 2	2.3.	2, 3	-
TECHNICZNA	*Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej*	Cel rewitalizacji 2	2.2.	2 ,3	2, 4, 5, 6, 8, 9
	Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych świadczących o tożsamości lokalnej	Cel rewitalizacji 2	2.2.	1, 2 ,3	-
ŚRODOWISKOWA	*Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń powietrza*	Cel rewitalizacji 2	2.2.	3	2
	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Cel rewitalizacji 2	2.2.	3	

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Gminy Włoszczowa przy pomocy pracowników tj. Dyrektora Biura ds. Inwestycji. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Włoszczowa, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Dyrektora Biura ds. Inwestycji, wszyscy kierownicy wydziałów i pracownicy Urzędu oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych") oraz społecznych („miękkich"). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Gminy Włoszczowa, powołany został Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji *Zarządzeniem nr 0050.21.2025 Burmistrza Gminy Włoszczowa z dnia 03.03.2025 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa* (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2014–2020, a także komplementarnymi projektami społecznymi planowanymi do wdrażania w ramach polityki spójności 2021–2027. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w odziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2014–2020 samorząd gminy zrealizował wiele projektów z naciskiem na rozwiązanie problemów w sferze społecznej lub na podniesienie poziomu życia mieszkańców. Tym samym projekty rewitalizacyjne stanowią podstawę do ich kontynuacji lub/i rozwinięcia w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz w wyniku realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030.* Planuje się ich rozwinięcie, szczególnie w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji mieszkańców, a co za tym idzie – ich przedsiębiorczości oraz poziomu życia.

Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych przez Gminę Włoszczowa, obejmujących swym zasięgiem wyznaczony obszar rewitalizacji i/lub mających na niego wpływ społeczno-gospodarczy, przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Włoszczowa

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie z EU [zł]	Źródło finansowania
Kompleksowa rewitalizacja centrum Włoszczowy – ukształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, wpływającej na rozwój aktywności społecznej, rekreacji oraz przedsiębiorczości mieszkańców	Gmina Włoszczowa	23 682 772,53	13 446 536,07	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Włoszczowa	Gmina Włoszczowa	3 320 561,63	2 822 477,39	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020
Budowa Przedszkola Gminnego z Oddziałem Integracyjnym we Włoszczowie	Gmina Włoszczowa	7 995 115,05	2 500 000,00	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020
Budowa mikroinstalacji OZE dla mieszkańców Gminy Włoszczowa	Gmina Włoszczowa	4 134 827,37	2 323 486,03	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020
Budowa krytego basenu we Włoszczowie	Gmina Włoszczowa	16 452 087,87	8 226 043,93	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013
Przebudowa dróg gminnych wraz z wybudowaniem infrastruktury towarzyszącej na osiedlu Reja we Włoszczowie (ulice: Norwida, Makuszyńskiego, Tuwima, Orzeszkowej, Dygasińskiego, Reja)	Gmina Włoszczowa	3 041 100,75	1 658 616,35	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013
Przebudowa sali kinowo-widowiskowej wraz z pomieszczeniami towarzyszącymi w Domu Kultury we Włoszczowie	Gmina Włoszczowa	2 133 783,72	959 822,74	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013
Indywidualizacja nauczania i wychowania w klasach I-III szkoły podstawowej w Gminie Włoszczowa	Gmina Włoszczowa	295 944,49	251 552,82	Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie portalu Ministerstwa Rozwoju – Mapa Dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale 3 części III, dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

Poszczególne projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy). W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 18.

Tabela 18 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR do zapisów dokumentu strategicznego i planistycznego[7]
POZIOM LOKALNY		
1.	***Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023–2029***	W *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023–2029* przyjęto pięć celów strategicznych, założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wykazują spójność w szczególności z następującymi celami strategicznymi: – Cel strategiczny 1 *Wspieranie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych.* W cel ten wpisują się kierunki działań GPR: 1.1. *Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* oraz 2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.* – Cel strategiczny 3 *Wsparcie rodzin sposobem na usamodzielnienie podopiecznych.* W cel ten wpisują się kierunki działań GPR: 1.1. *Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem* oraz 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.* – Cel strategiczny 4 *Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców.* W cel ten wpisują się kierunki działań GPR: 1.1. *Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem,* 1.2. *Wzmacnianie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych oraz współpracy międzysektorowej,* 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze,* a także 2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.* – Cel strategiczny 5 *Rozwój zasobów osobowych, lokalowych i technologicznych jednostek zaangażowanych w realizację strategii.* W cel ten wpisują się kierunki działań GPR: 1.2. *Wzmacnianie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych oraz współpracy międzysektorowej,* 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze,* a także 2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023–2029

Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030[8] wykazuje, iż główne problemy i słabe strony gminy to m.in.: spadek liczby ludności, rosnąca liczba osób starszych, niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi do lat 3, braki w infrastrukturze kanalizacyjnej

[7] Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

[8] Strategia jest obecnie w procesie konsultacji, które odbywają się w dniach 19.02–25.03.2025 r.

i gazowej, niska przedsiębiorczość mieszkańców, niewystarczająca ilość i jakość miejsc pracy na rynku lokalnym, niski stopień dostosowania infrastruktury, przestrzeni i usług do przemian demograficznych i społecznych (Strategia, rozdział 2. *Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej – Analiza SWOT,* str. 27–28, *Drzewo problemów,* str. 30). W Strategii określono 3 cele strategiczne (Strategia, rozdział 3. *Część programowa*, str. 36):

- *Cel strategiczny 1. Silna gospodarka,*
- *Cel strategiczny 2. Wysoka jakość życia i aktywna społeczność,*
- *Cel strategiczny 3 Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne.*

Realizacja celów przyczyni się do osiągniecia stanu określonego w wizji przedstawionej w Strategii, tj.: *Włoszczowa subregionalnym ośrodkiem wzrostu gospodarczego, zapewniającym mieszkańcom kompleksowe usługi publiczne* (Strategia, rozdział 3. *Część programowa*, str. 34). Założenia GPR wpisują się w tę wizję oraz we wszystkie wskazane powyżej cele, przy czym najbardziej spójne ze sobą są:

- cel operacyjny Strategii 1.2. *Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego* jest spójny z GPR z kierunkiem działania 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców;*
- cel operacyjny Strategii 2.2. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej* jest spójny z GPR z kierunkiem działania 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze* oraz kierunkiem działania 2.3. *Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych;*
- cel operacyjny Strategii 3.2. *Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu* jest spójny z GPR z kierunkiem działania 2.2. *Racjonalne kształtowanie przestrzeni i zieleni oraz ochrona środowiska.*

Wszystkie przedstawione założenia dokumentów strategicznych i planistycznych gminy są powiązane z opracowanym Gminnym Programem Rewitalizacji, szczególnie w sferze społecznej, poprzez rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz potencjały jakie posiada obszar rewitalizacji.

4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawiono w tabeli 19.

Tabela 19 Szacunkowe ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (w mln zł)	Środki publiczne					Środki prywatne	Środki z innych źródeł
			Środki budżetu gminy	Środki UE			Krajowe środki publiczne		
				EFRR	EFS+	FS			
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	*Ożywienie społeczno-gospodarcze Włoszczowy – rozwój rekreacyjny, turystyczny i przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji*	25,0	1,3	20,0	1,3	-	1,3	0,6	0,5
2.	*Ochrona dziedzictwa lokalnego oraz poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji*	10,0	0,5	8,0	0,5	-	0,5	0,25	0,25
3.	*Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii*	10,0	0,5	8,0	-	-	0,5	0,5	0,5
4.	*Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców*	2,0	0,1	-	1,5	-	0,2	0,2	-
5.	*Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych*	2,0	0,1	-	1,5	-	0,2	0,2	-
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	*Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców*	2,0	0,5	-	0,5	0,5	0,5	-	-
2.	*Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw na terenie całej gminy*	4,0	0,5	3,0	-	-	0,5	-	-
3.	*Organizacja ponadregionalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych*	1,0	0,2	-	0,2	0,2	0,2	0,2	-
4.	*Tworzenie infrastruktury i usług dostosowanych do zmian demograficznych*	1,0	0,2	0,2	-	0,2	0,2	0,2	-
5.	*Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej*	3,0	0,6	2,2	-	-	0,2	-	-

6.	*Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej*	5,0	1,0	1,0	1,5	-	-	1,0	0,5
7.	*Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*	2,0	0,6	1,2	-	-	0,2	-	-
8.	*Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego*	2,0	0,6	1,2	-	-	0,2	-	-
9.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej*	3,0	0,6	2,2	-	-	0,2	-	-
10.	*Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa*	5,0	0,25	4,0	-	-	0,25	0,25	0,25
11.	*Zwiększenie dostępu do zasobów mieszkaniowych dla osób młodych oraz w trudnej sytuacji życiowej*	20,0	1,0	16,0	-	-	1,6	1,0	0,4
SUMA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH		**49,0**	**2,45**	**36,0**	**4,75**	**0,0**	**2,65**	**1,78**	**2,0**
SUMA PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH		**48,0**	**6,05**	**31,0**	**2,2**	**0,9**	**4,05**	**2,65**	**1,15**
SUMA		**97,0**	**8,5**	**67,0**	**6,95**	**0,9**	**6,7**	**4,43**	**3,15**

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponad kadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Gminy Włoszczowa przy pomocy pracowników tj. Dyrektora Biura ds. Inwestycji. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Włoszczowa, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Dyrektora Biura ds. Inwestycji, wszyscy kierownicy i pracownicy Urzędu Gminy Włoszczowa oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani będą do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych") oraz społecznych („miękkich"). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Dodatkowo Dyrektor Biura ds. Inwestycji odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Burmistrzem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską we Włoszczowie Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi potrzebnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy.

Dyrektor Biura ds. Inwestycji w ramach wykonywanych zadań będzie ściśle współpracował z Komitetem Rewitalizacji, powołanym jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Gminy Włoszczowa w zakresie rewitalizacji i z partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będzie również odpowiadał za obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu Rewitalizacji. Głównym zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie nadzór nad efektywnością i jakością oraz postępem w realizacji określonych projektów, a tym samym celów GPR poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Świętokrzyskiego na lata 2021–2027 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
2) przejrzystość podejmowanych działań,
3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów

akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Włoszczowa

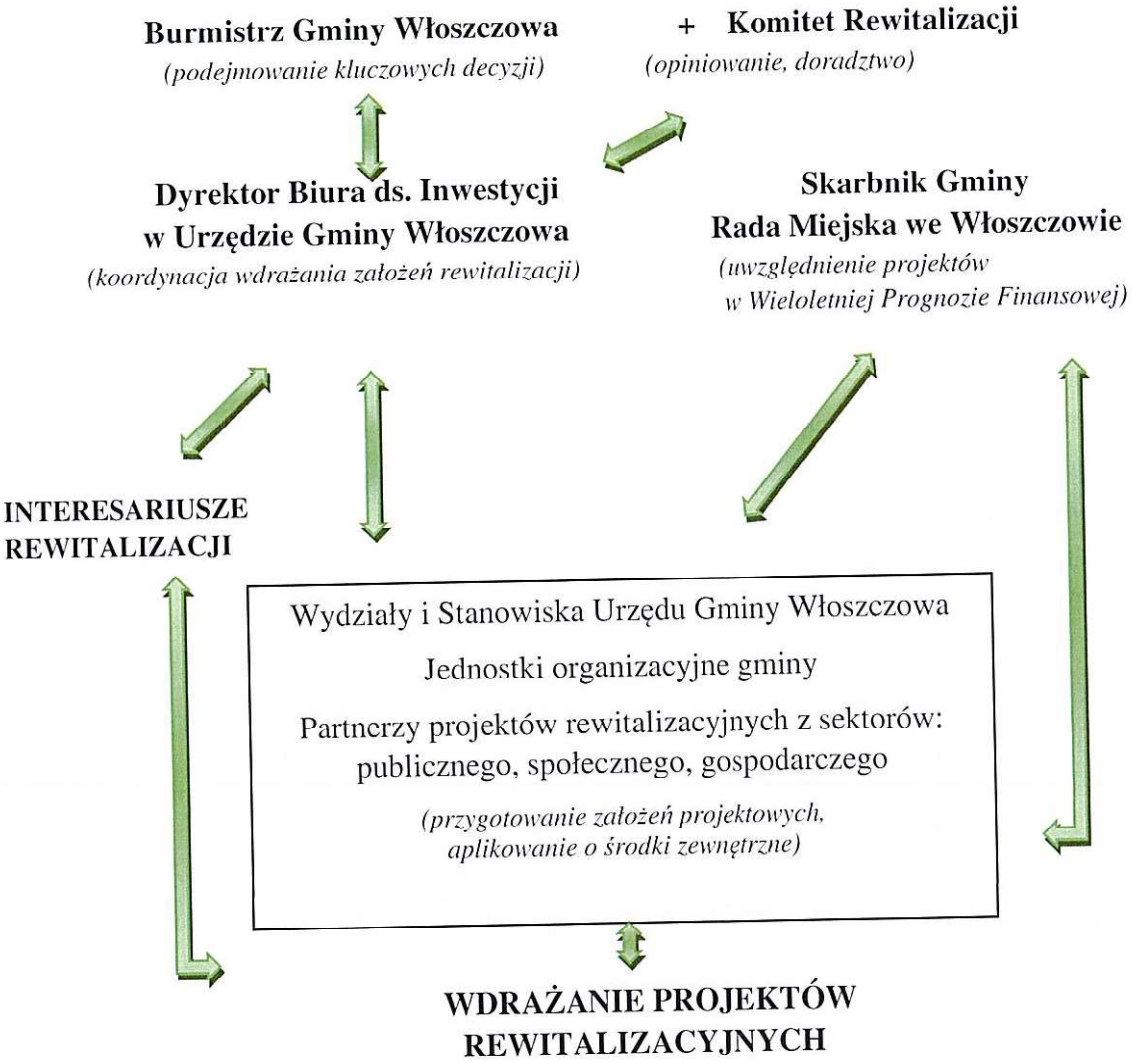

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Gminny Program Rewitalizacji będzie dokumentem na lata 2024–2030, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Z uwagi na okres obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawiono w tabeli 20.

Tabela 20 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)						
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
PROJEKTY PODSTAWOWE								
1	*Ożywienie społeczno-gospodarcze Włoszczowy – rozwój rekreacyjny, turystyczny i przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji*							
2	*Ochrona dziedzictwa lokalnego oraz poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji*							
3	*Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii*							
4	*Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców*							
5	*Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych*							
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE								
1.	*Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców*							
2.	*Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw na terenie całej gminy*							
3.	*Organizacja ponadregionalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych*							
4.	*Tworzenie infrastruktury i usług dostosowanych do zmian demograficznych*							
5.	*Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej*							
6.	*Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej*							
7.	*Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*							
8.	*Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego*							

9.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej*							
10.	*Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa*							
11.	*Zwiększenie dostępu do zasobów mieszkaniowych dla osób młodych oraz w trudnej sytuacji życiowej*							

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Promocja dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Dyrektor Biura ds. Inwestycji w Urzędzie Gminy Włoszczowa. Dyrektor ma za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu działań należy także wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – aktualizacja informacji z zakresu rewitalizacji i projektów realizowanych w ramach GPR na stronie internetowej gminy (wloszczowa.pl) oraz na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej (wloszczowa.eobip.pl);
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- inne środki promocji – plakaty, zawiadomienia, zaproszenia, ogłoszenia parafialne, ogłoszenia w lokalnej prasie.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
2) mieszkańcy gminy;
3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5) jednostki organizacyjne gminy;
6) organy władzy publicznej;

7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Dyrektor Biura ds. Inwestycji Urzędu Gminy Włoszczowa we współpracy z innymi referatami/ zespołami Urzędu, a także w drodze porozumienia m.in. z Powiatowym Urzędem Pracy we Włoszczowie oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej we Włoszczowie. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty/zespoły, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań.

Dyrektor Biura ds. Inwestycji Urzędu Gminy Włoszczowa będzie miał za zadanie:

1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
2) sporządzanie corocznie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Miejską we Włoszczowie;
3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Miejska we Włoszczowie analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

1) akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrożeniu zapisów,

2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji GPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 21). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2023 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty/zespoły Urzędu Gminy Włoszczowa, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Dyrektora Biura ds. Inwestycji w Urzędzie Gminy Włoszczowa. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania przedsięwzięć współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania Instytucji Zarządzającej danym programem operacyjnym sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 21 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2023 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2023 r.)	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji (stan na 31.12.2030 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA OBSZARU REWITALIZACJI						
Cel rewitalizacji 1. *Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej*	*Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania*	-	Urząd Gminy Włoszczowa	-2,9	-1,7	Wartość powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	osoby	OPS we Włoszczowie	3,5	2,0	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	osoby	OPS we Włoszczowie	8,2	5,8	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	osoby	OPS we Włoszczowie	0,4	0,3	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	osoby	OPS we Włoszczowie	2,0	1,0	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0,60	0,45	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.

	przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania					
Cel rewitalizacji 2. ***Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych***	*Mieszkania nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców*	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	75	59	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 10 tys. mieszkańców	km^2	Urząd Gminy Włoszczowa	0,47	0,04	Zwiększenie i utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
Projekty/Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	**WSKAŹNIKI PRODUKTU**					
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Urząd Gminy Włoszczowa i partnerzy procesu rewitalizacji	0	100	
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.		0	2	
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	2	
	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa, OSP, partnerzy	0	5	
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Realizatorzy projektów	0	25	
	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		0	25	

	Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych"	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa, partnerzy	0	5
	WSKAŹNIKI REZULTATU				
	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Gminy Włoszczowa	0	5 600
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/ rok	Instytucje kultury, realizatorzy projektów	0	1 000
	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem	osoby	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Gminy Włoszczowa	0	18 578
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby		0	25
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby		0	25
	Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac	osoby/rok		0	5 000

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Gminy Włoszczowa (przy pomocy pracowników tj. Dyrektora Biura ds. Inwestycji Urzędu Gminy Włoszczowa oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza Gminy Włoszczowa będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Burmistrza Gminy Włoszczowa w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Burmistrz Gminy Włoszczowa wystąpi do Rady Miejskiej we Włoszczowie z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację, poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji).

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Gminy Włoszczowa.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji, z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności" zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

1) *ex-ante* (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Dyrektora Biura ds. Inwestycji Urzędu Gminy Włoszczowa, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji GPR, co najmniej raz na 3 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
3) *mid-term* (śródokresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów

(w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania GPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowe (m.in. ankieta on-line) czy inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez fiszkę projektową). Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawiono w tabeli 22.

Tabela 22 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 24.09–30.09.2024 r. dotyczącego sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. 2. Przeprowadzenie spotkań z Radnymi Miejskimi we Włoszczowie i Sołtysami – przedstawicielami mieszkańców gminy. Spotkania miały na celu przedstawienie wyników przeprowadzonej diagnozy, przybliżenie zagadnień związanych z rewitalizacją, określenie propozycji obszaru rewitalizacji, a także poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców. 3. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odbyły się w dniach 16.12.2024–20.01.2025 r. w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail, - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa, - bezpośrednio do sekretariatu w Urzędzie Gminy Włoszczowa; 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 10.01.2025 r. w Urzędzie Gminy Włoszczowa; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w Urzędzie Gminy Włoszczowa. Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 21.01.2025 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu – informacja podsumowująca ich przebieg. 4. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji odbyły się w dniach 16.12.2024–20.01.2025 r. w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail, - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa, - bezpośrednio do sekretariatu w Urzędzie Gminy Włoszczowa;

	2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 10.01.2025 r. w Urzędzie Gminy Włoszczowa; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w Urzędzie Gminy Włoszczowa. W trakcie konsultacji społecznych dotyczących uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi i/lub wnioski. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 21.01.2025 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy ogłoszeń Urzędu – informacja podsumowująca ich przebieg.
PROGRAMOWANIE	
Sporządzenie *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030:* - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 28.02–12.03.2025 r. dotyczącego sytuacji na obszarze rewitalizacji i potrzeb jego mieszkańców. 2. Przeprowadzenie otwartego naboru kandydatów na członków składu Komitetu Rewitalizacji, zgodnie z procedurą zwartą w Regulaminie, w dniach 04.02–26.02.2025 r. (włącznie). Zgłoszenia kandydatów można było dokonać w następujących formach: - drogą elektroniczną w formie skanu; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa. 3. Przeprowadzenie naboru fiszek projektowych w dniach 28.02–12.03.2025 r., umożliwiających zgłoszenie propozycji projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji: - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa. 4. Otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 17.03.2025 roku. 5. I posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w dniu 17.03.2025 r. o godz. 15:00 w Urzędzie Gminy Włoszczowa w związku z opracowywanym Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Włoszczowa w celu wybrania Przewodniczącego i Zastępcy Komitetu, a także przekazania najważniejszych informacji na temat rewitalizacji. 6. II posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w dniu 25.03.2025 r. o godz. 15:15 w celu omówienia założeń programowych do dokumentu oraz propozycji zadań do realizacji. 7. Konsultacje społeczne dokumentu w dniach 31.03–05.05.2025 r. oraz zbieranie uwag w następujących formach: - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa. 8. Otwarte spotkanie konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 23.04.2025 r. o godz.16:00 w Urzędzie Gminy Włoszczowa.

	Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy informacyjnej Urzędu, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
Wdrażanie założeń *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*: - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.	1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z *Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.). 2. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacery badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie cyklicznych spotkań Komitetu Rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.
MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
Ocena realizacji założeń *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*: - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu.	1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. 3. Opracowanie ewaluacji *mid-term i ex-post* z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych. 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. 5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania" partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji".

W związku z powyższym na etapie sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*, zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy, powołany został Komitet Rewitalizacji, w skład którego wchodzą interesariusze rewitalizacji, tj. przedstawiciele mieszkańców gminy (w tym obszaru rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. Pierwszym etapem procedury było uchwalenie przez Radę Miejską *Uchwały Nr XII/90/25 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 30 stycznia 2025 roku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem, stanowiącym *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi przeprowadzonymi w dniach 16.12.2024–20.01.2025 r. w następujących formach: zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego (dostarczanego drogą elektroniczną na podany adres e-mail, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa, bezpośrednio do sekretariatu w budynku ww. Urzędu), otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 10.01.2025 r. oraz zbierania uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w budynku ww. Urzędu. Wszystkie dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Gminy Włoszczowa oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Włoszczowa oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Po podjęciu ww. uchwały przez Radę Miejską, na zasadach określonych w przyjętym *Regulaminie Komitetu Rewitalizacji* ogłoszony został na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Włoszczowa otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał w dniach 04.02–26.02.2025 r. włącznie. Zgłoszeń kandydatów można było dokonać poprzez wypełnienie *Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji* oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur był Burmistrz Gminy Włoszczowa. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji *Zarządzeniem nr 0050.21.2025 Burmistrza Gminy Włoszczowa z dnia 03.03.2025 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa* (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Gminy Włoszczowa w zakresie rewitalizacji.

Zasady jego działania określa *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*, stanowiący załącznik do uchwały *Nr XII/90/25 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 30 stycznia 2025 roku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.* Według zapisów niniejszego regulaminu, Komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminic Włoszczowa. Ponadto uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej we Włoszczowie oraz zarządzeń Burmistrza Gminy Włoszczowa związanych z rewitalizacją.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47 ww. ustawy jest stwierdzenie, iż w efekcie realizacji przedsięwzięć wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach.

Pismem z dnia 31.03.2025 r. Burmistrz Gminy Włoszczowa wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach o uzgodnienie co do konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* na podstawie art. 47 i art. 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).

W piśmie z dnia 29 kwietnia 2025 r. (znak: WOO-III.410.17.2025.DB) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach po przeanalizowaniu przedłożonych materiałów uzgodnił brak potrzeby przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*, co jest równoznaczne m.in. z brakiem obowiązku sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Z uwagi na zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz położenie form ochrony przyrody nie przewiduje się wpływu realizacji zadań na wartości przyrodnicze obszarów chronionych.

Gmina Włoszczowa nie wystąpiła z wnioskiem do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030*. W piśmie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powołano się na art. 47 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgodnie z którym organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach W związku z tym wystąpienie z wnioskiem do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach nie było wymagane.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), Burmistrz Gminy Włoszczowa w dniu 31.03.2025 r. wystąpił także o zaopiniowanie projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* przez instytucje zewnętrzne wymienione we wskazanym artykule ww. ustawy. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, Burmistrz wyznaczył 21-dniowy termin przedstawienia opinii, licząc od dnia doręczenia projektu dokumentu. Rejestr zbiorczego zestawienia opinii wraz ze zgłoszonymi w ich ramach uwagami i/lub propozycjami, a także rekomendacją do ich całościowego bądź częściowego wprowadzenia lub uzasadnieniem do ich nie wprowadzania, opublikowany został na stronie internetowej gminy oraz stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) na okres nie dłuższy niż 10 lat, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Nie przewiduje się jednak jej ustanowienia, a możliwość ta pozostaje jako opcja, która zostanie zrealizowana, o ile wystąpią czynniki potwierdzające zasadność tej decyzji w kontekście optymalnego wykorzystania jej narzędzi.

6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa są wymagane zmiany w następujących uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U. z 2023 r. poz. 725):

1. *Uchwale Nr XXXI/223/2021 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Włoszczowa na lata 2021–2026* w zakresie budowy mieszkań na wynajem z możliwością późniejszego nabycia przez najemcę.

6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* nie przewiduje się wprowadzania zmian w aktualnie obowiązującym Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Obecnie 15% obszaru gminy (w tym obszar rewitalizacji) jest objęty Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętym *Uchwałą nr IV/30/94 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 29 września 1994 roku* (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 10, poz. 101 z dnia 28 listopada 1994 r.). Nie przewiduje się również konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.). Ponadto gmina nie posiada Planu ogólnego, w związku z tym nie wskazuje się zmian w planie ogólnym.

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Włoszczowa 17
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa 18
Mapa 3 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie świętokrzyskim w 2023 roku 36
Mapa 4 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie świętokrzyskim w 2023 roku 37
Mapa 5 Formy ochrony przyrody w granicach obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa 38
Mapa 6 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Włoszczowa 39
Mapa 7 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na obszarze rewitalizacji 68

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa 14
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji .. 19
Schemat 3 Założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* 47
Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Włoszczowa 82

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Włoszczowa w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej 11
Tabela 2 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w porównaniu do liczby ludności Gminy Włoszczowa w latach 2019–2023 20
Tabela 3 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na obszarze rewitalizacji i średnio w Gminie Włoszczowa w 2023 roku 23
Tabela 4 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Włoszczowa w 2023 roku 25
Tabela 5 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Włoszczowa zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji 30
Tabela 6 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest oraz ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 roku na terenie obszaru rewitalizacji i Gminy Włoszczowa 35
Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji ... 40
Tabela 8 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk 48
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 1 50
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 2 52

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 3 54
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 4 56
Tabela 13 Projekt podstawowy nr 5 58
Tabela 14 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych 61
Tabela 15 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych 63
Tabela 16 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi 70
Tabela 17 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Włoszczowa 73
Tabela 18 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych 75
Tabela 19 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 78
Tabela 20 Harmonogram wdrażania dokumentu 83
Tabela 21 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030* 87
Tabela 22 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji 93

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wicku w stosunku do ludności ogółem w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i ogółem w Gminie Włoszczowa 21
Wykres 2 Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i ogółem w Gminie Włoszczowa 21
Wykres 3 Średnie % wyniki z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, j. polskiego i j. angielskiego w Gminie Włoszczowa, powiecie włoszczowskim, województwie świętokrzyskim i kraju w 2023 r. 25
Wykres 4 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i w Gminie Włoszczowa 33

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Przewodniczący Rady Miejskiej
Grzegorz Dudkiewicz